REDACŢIUNEA,
Administraţiunea şi Tipografia
Braşov, piaţa mare nr. 30.
TELEFON Nr. 226.
Scrisori nefrancate nu se primesc.
Manuscripte nu se retrimit.
Inserate
se primesc la Administraţiune Braşov şi la următoarele
BIROURI de ANUNŢURI:
In Viena la M. Dukes Nachf., Nux. Augenfeld & Emeric Lesner, Heinrich Schalek, A. Oppelik Nachf., Anton Oppelik. In Budapesta la A. V. Golberger, Ekstein Bernat, Iuliu Leopold (VII Erzsébet-körut).
Preţul inserţiunilor: o serie garmond pe o coloană 10 bani pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă şi învoială. — RECLAME pe pagina 3-a o serie 20 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

(Număr de Dumineca 38.)

GAZETA apare în fiecare zi
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe şase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Dumineca 4 cor. pe an.
Pentru România şi străinătate:
Pe un an 40 franci, pe şase luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Dumineca 8 fr. pe an.
Se prenumeră la toate oficiile poştale din întru şi din afară şi la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Braşov;
Administraţiunea, Piaţa mare târgul Inului Nr. 30. etagiu I. Pe un an 20 cor., pe şase luni 10 cor., pe trei luni 5 cor. Cu dusul acasă: Pe un an 24 cor., pe şase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor. — Un esemplar 10 bani. — Atât abonamentele, cât şi inserţiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 208.—Anul LXX. Braşov, Vineri 21 Septemvrie (4 Octomvrie). 1907.

De ce nu răspunde Apponyi?

„Cel ce cunoaşte faptele, care mă cunoaşte pe mine, va râde numai când va auzi acuzarea, că eu aşi fi asupritorul unui popor sau a vr'unei fiinţe omeneşti măcar". Cu aceste cuvinte se apără contele Apponyi în contra învinuirei lui Björnson, a marelui poet norvegian, care în ultima sa scrisoare a zis că nu n.eıge nici decum ca Apponyi să joace în congresele europene pe amicul păcii şi al bunei înţelegeri dintre popoare, pe când acasă în patria sa el cu semenii săi războiesc popoarele nemaghiare.

Ce preţ poate avea o astfel de apărare noi aici ştim să judecăm mai bine, fiindcă cunoaştem toate faptele, despre cari vorbeşte Apponyi. De aceea şi înţelegem foarte bine pe mândrul grof când zice, că nu crede de lipsă a răspunde nimic la acuzările lui Björnson.

Mai adauge Apponyi că nici nu poate răspunde lui Björnson, fiindcă el numai acuză şi ocăreşte fără de a aduce dovezi. Numai atâta mai trebuia ca Björnson să înşire toate nedreptăţile ce le sufer în Ungaria Slovacii, de a căror soarte poetul se interesează mai de aproape! Nu era de lipsă să vină cu amănunte, când deja se ştie în toată Europa cum sunt trataţi în Ungaria Slovacii şi celelalte popoare nemaghiare.

Apponyi încă şi acuma e de credinţă că în străinătate nu e cunoscută situaţia naţionalităţilor din Ungaria. Se înşală însă amar. Björnson nici nu l'a învinuit că acasă ar gâtui pe Slovaci, pe Români, etc., ci a zis, că asupreşte, şi ca ministru mai ales dă concursul lui încercărilor de a susţinea şi întări despotismul de rassă faţă cu popoarele nemaghiare.

Ziarul cel mare englez „Times", care e răspândit în toată lumea, a înţeles îndată despre ce e vorba în scrisorile poetului norvegian şi a citat însuşi ca una din multele dovezi: legea şcolară a lui Apponyi.

Aşadar nu era nevoie să se mai aducă dovezi, când s'a afirmat în scrisorile amintite că în vreme [ce ocărmuirile din Ungaria prigonesc naţionalităţile şi pe conducătorii lor, bărbaţii de frunte ai guvernului fac, în mod cu totul necuviincios, pe apostolii păcii în străinătate.

Ori una, ori aita. Dar ca să fi deodată povăţuitor al războiului şi al păcii popoarelor, nu poate fi admis. Aceasta a zis'o Björnson în scrisoarea sa către congresul internaţional din München şi a repetat'o în scrisorile sale următoare. A intra în amănunte nici n'a voit, nici n'a fost la loc să o facă în împrejurările date.

Groful Apponyi înzadar vine cu iubirea de libertate şi de oameni, de care ar fi dat probe, căci tocmai stăruinţele sale în favorul păcii pe la congresele internaţionale fac ca răspunderea sa, cum zice Björnson, să fie cu atât mai mare în ce priveşte purtarea sa de acasă. N'are deci cuvânt groful de a imputa poetului că l'ar fi acuzat cu uşurinţă, nici de a-i obiecta că nu este politician.

Trebue oare ca cineva să fie politian de profesie pentruca să înţeleagă şi să poată judeca când un popor este nedreptăţit. şi când nu?

Ar fi foarte trist pentru oameni şi popoare dacă ar fi aşa, căci tocmai între politicianii de profesiune se află cei mai mulţi cari întorc şi sucesc lucrurile în defavorul adevăratei libertăţi şi umonităţi, şi Apponyi de sigur nu este cel din urmă între aceştia.

Prin aceea că groful declară de prisos a mai răspunde lui Björnson, el mărturiseşte, că se simte lovit de moarte şi că nu răspunde fiindcă nu poate răspunde şi fiindcă totuşi, răspunzând, ar putea provoca o dispută, care de sigur s'ar sfârşi c'un blam cumplit pentru el.

Pozna poznelor este fără îndoială, că acum vine în ajutor (în „Magyarorszag") strâmtoratului Apponyi, faimosul popă Hock, care a fost strigat în dietă, sărind în vorba deputaţilor naţionalişti, că aceştia ar trebui spânzuraţi.

Un astfel de om a luat apărarea iubirei de libertate şi a umanismului, de care dă atâtea probe groful Apponyi acasă!

Vai de lume şi de ţară!

Revista politică.

De azi într'o săptămână se va deschide sesiunea de toamnă a dietei. Pentru ziua aceasta, 10 Octombrie st. n. — cum ştim — partidul social-democrat pregăteşte o mare demonstraţie în favorul votului universal.

Mişcarea e îndreptată în contra guvernului, care trăgănează cu intenţiune de a-şi împlini angajamentul luat faţă cu Majestatea Sa de a introduce votul universal în Ungaria.

„10 Octombrie va fi o măreaţă sărbătoare. Cu această zi îşi va lua începutul renaşterea Ungariei milenare". Aceasta, zice una din foile maghiare contrară guvernului, e deviza socialiştilor, iar foile coaliţiei se plâng că socialiştii umblă să facă din Ungaria naţională maghiară o Ungarie internaţională

Adevărul este, că socialiştii înainte de toate vor să demonstreze la 10 Octombrie viitor prin adunări poporale şi încetarea muncei în această zi, în contra încercărilor de a zădărnici reforma electorală, care, după dorinţa coroanei trebue să ţintească a da drept electoral tuturor prin votul universal, prin urmare şi muncitorilor proletari din Ungaria, pentru ca în viitor şi aceştia să-şi aibă reprezentanţii lor în dietă. Naţionalismul kossuthiştilor, care are de ţintă ca ei singuri să fie tari şi mari, vrând a zădărnici dreptul de vot al mulţimei, trece marginile iertate şi de aceea socialiştii combat acest naţionalism asupritor, mai ales că în programul socialist nici nu se cuprinde naţionalismul ca atare.

*

De alaltăeri earăşi ţin *conferenţe în Budapesta* miniştrii ungureşti cu cei austriaci în scopul încheierii *pactului economic*. Veştile ce ne sosesc de acolo nu sunt favorabile. Guvernul austriac stărue ca deodată cu învoiala vamală-comercială să se hotărască şi asupra cvotei şi a băncei, ear guvernul unguresc nici-acum nu vrea să ştie de aceasta. Ministru-preşedinte Beck a zis către un şovinist, că acasă la ei (în Budapesta) miniştrii ungureşti ţin mai mult ca vreodată morţiş la punctul lor de vedere. E bătător la ochi, că în ziua când s'au reînceput tratările pentru pact, moştenitorul tronului *Francisc Ferdinand* a avut o lungă *audienţă la Majestatea Sa*. Se crede că a fost vorba în aceasta audienţă şi de pact.

*

Monarhul nostru şi curtea din Viena au avut zilele aceste mulţi şi însemnaţi *oaspeţi princiari*. Aproape în acelaşi timp Majestatea Sa a primit vizita Regelui *Carol*, a ducelui englez de *Connaught* şi a marelui duce rusesc *Vladimir*. *Regele Carol* a fost distins de rândul acesta nu numai prin primirea călduroasă ce i s'a făcut, ci şi prin aceea că a fost invitat la sfatul ce l'au ţinut în Viena ministrul nostru de externe br. *Aehrenthal* cu ministrul de esterne *Iswolsky* al Rusiei şi a conlucrat la stabilirea principiilor, după cari au a se duce la sfârşit reformele în Macedonia, în deosebi reforma judiciară. Regele Carol s'a sfătuit cu monarhul nostru şi cu miniştrii de externe numiţi şi privitor la conflictul României cu Grecia, care încă nu e aplanat.

FOILETONUL »GAZ. TRANS.«

Flori.

Încă-i verde codrul şi câmpia 'n floare
Şi să joacă veseli flutureii 'n soare,
Şi cad stropi de rouă pe pământ acuma
Ş'o mai trece vreme până să cadă bruma.

Dar în inimi vara prea curând să curmă,
Prea degrab' se uscă floarea cea din urmă,
Iar când bate bruma inima pustie
Infloresc zadarnic florile 'n câmpie.

Ecaterina Pitiş.

Călugăriţa.

(Sonet).

De mult a fost....
....Când luna lin răsare
Şi trece blândă'n nopţile tăcute,
Il vezi cum vine 'ncet, să te sărute
Şi-l stringi la piept şi-l ţii, dar el dispare....

Şi zboară, zboară, gândurile tale,
Te pierd în negrul vremilor trecute:
In valurile viselor pierdute
Mai afli mângăiere şi 'ndurare....

...S'a dus, s'a dus.... De-atunci i-o vecinicie.
De ce tresai? Crezi că el iarăşi vine?
E mult de-atunci. El nici nu te mai ştie. .

Se 'ntinde noaptea 'n zările senine ..
Tu plângi, sărmană inimă pustie,
Şi plâng în ramuri vînturile line....

Braşov. *Vasile Stoica.*

Din putere proprie.

George Stephenson,
marele inginer şi constructor al celei dintâi locomotive.
(1781—1848).
(Fine.)

Din ziua învingerii, chestia drumurilor de fer în Anglia era hotărâtă, şi în curând ele s'au desvoltat într'o măsură extraordinară. Era bătător la ochi, cum s'a schimbat acum de odată dispoziţia publicului pe partea lui Stephenson. Mai nainte, de multe ori, oamenii erau reci faţă de el, ba i-să arătau chiar duşmani. acum toţi îl încărcau cu laude şi semne de stimă.

In ziua, când s'a inaugurat linia ferată aşteptau opt locomotive probate de ale lui Stephenson şi mulţimea privea mirată şi uimită, când a văzut că începe a urla trenul.

Obiecţiunea de căpetenie contra locomotivei, după ce aceasta s'a pus în praxă, s'a dovedit de un prejudiţiu — care, fără îndoială se poate ierta.

Invăţaţii nu să îndoiau că locomotiva n'ar putea pune în mişcare roatele vagonului, erau însă de părere, că roatele să vor învârti tot într'un loc şi vagonul nu va merge înainte pe şine, sau că, la cazul când aceasta ar succede, o urcare, cât de mică a liniei, va face să înceteze mişcarea. Chiar şi marele Arago încă să îndoia de practibilitatea liniilor ferate, ce este mai mult, la întroducerea lor în Franţa.

Stephenson nu să abătu din calea sa prin nici un fel de obiecţiune. Circularea de persoane, la care să contese puţin dela început, crescu din zi în zi, iar preţul pământurilor din apropierea liniilor să urcă în mod însemnat. Tuturora cari mai nainte refuzară trasarea pe locurile lor, le părea rău pentru încăpăţinarea lor. Fizionomia circulaţiei s'a schimbat cu totul prin liniile ferate.

Afară de arta tipografică, două invenţii, mai sunt cari au înfluinţat adânc asupra vieţii omeneşti — folosirea generală a vaporului şi a telegrafiei.

Dacă mai nainte să glorifica ca binefăcător acela, care ştia, prin un pod, să lege ţărmure de ţărmure, cu cât mai mult, trebue să fie glorificat acela, care a ştiut să apropie de olaltă cele mai îndepărtate ţinuturi din lume. Gloria aceasta nu-i va denega o lui Stephenson nimeni, nici odată.

Descoperirea puterii motorice de acum, deviza veacului al optsprăzecelea, este opul unui *singur* individ, a cărui minte genială face aşa zicând să dispară depărtările de spaţiu pe pământ.

Dela 1825, de când s'a dat spre circulaţie publică cea *dintâi* linie ferată, între Stockton şi Darlington, reţeaua căilor ferate din Anglia s'a întins cu o iuţală de necrezut peste toată faţa pământului...

Grandios şi nepreţuit pentru înaintarea omenimei este progresul, la care a contribuit în prima linie Stephenson, adevăratul bărbat, care s'a ridicat din putere proprie.

Dar ori cât de mare a fost hărnicia lui, ori cât de vrednică de urmat pare perseveranţa lui neobosită, meritul lui de căpetenie conzistă în aceea, că el *a avut deplină încredere în sine, în bunătatea şi trăinicia idealului său*, căruia şi-a închinat gândurile şi munca sa. El rămase neclătit pe lângă ceea-ce credea că va isbuti, pe lângă toate împotrivirile altora. El nu pierdu speranţa, când toţi să îndoiau şi, totdeauna, cu curaj începea din nou, când nu isbutea, ori da de alte piedeci. In răbdarea asta şi zace întreg secretul isbândit, care, în cele din urmă i-a încoronat munca conştienţioasă.

Dar nu numai curajul neclătit al acestui viteaz de muncă stârneşte stima de obşte. Neîntrerupt se gândea Stephenson şi la bunăstarea lucrătorilor săi. Ca munca zilnică a acestora să le fie mai plăcută şi mai preţioasă, Stephenson le întemeie un sătuleţ drăguţ, cu case comoade, fie-care cu câte o grădiniţă lângă ea. In apropierea minelor construi o biserică, iar pentru creşterea şi instrucţia copiilor îngriji, ca să li să zidească şcoli corăspunzătoare. Pentru lucru bun, plătea

Festivitățile jubilare

ale reuniunei sodalilor români din Sibiiu.

Reuniunea sodalilor români din Sibiiu și-a serbat Sâmbătă în 28 și Duminecă în 29 Septemvrie st. n. jubileul de 40 de ani de existență printr'un șir de festivități frumoase și înălțătoare. Această vrednică reuniune, al cărei neobosit președinte este d-l V. Tordășianu, a făcut în decursul celor 40 de ani de existență și îndeosebi în anii din urmă progrese frumoase, pe terenul consolidării și a cultivării meseriașilor români din Sibiiu.

In ședința festivă, ținută Duminecă, în care s'a sărbătorit munca rodnică desfășurată de această reuniune, vicepreședintele societății d-l G. *Poponea* a rostit următorul frumos discurs, în care se reoglindează activitatea mănoasă a reuniunei jubilante:

Onorat public!

Fiindu-mi dată mie greaua sarcină de-a fi interpretul sentimentelor membrilor acestei Reuniuni, care astăzi serbează anul al 40-lea dela înființarea ei și al 10-lea de când prezidentul actual d-l V. Tordășianu se află în fruntea eii sunt convins că nu voiu putea exprima în cuvinte bucuria și mândria de care sunt cuprinși astăzi, când serbează o zi atât de mare, o zi atât de însemnată, ziua care le reamintește activitatea unei munci de 40 de ani.

Pentru-ca să cunoaștem bucuria de care sunt cuprinși ar trebui să cunoaștem mai întâi năcazurile și greutațile cu cari au avut să lupte în timpul acestor 40 de ani.

Noi cei mai tineri nu le cunoaștem atât de bine, le cunosc însă înaintașii noștri, bătrânii, și mai ales aceia, cari au dat ființă acestei Reuniuni. Căci știut este că tot începutul e greu și negreșit că începutul acestei Reuniunei va fi fost de tot greu; greu din cauză că înainte de aceasta cu 40 de ani numărul meseriașilor români în Sibiiu era foarte mic și pe lângă aceasta fiind și săraci aveau să lupte cu diverse neajunsuri, cu feliurite piedeci ce li se puneau în cale din partea dușmanilor lor, cari nu-i priveau cu ochi buni și cari singuri se credeau în drept a profesà meserii, iar pe noi ne șicanau ne asupriau.

Dumnezeu însă, carele, după cum s'a zis în rugăciunea ce s'a cântat mai nainte: *„a păzit cu mâna-i tare pe român poporul său“*, s'a îngrijit și de acești oameni ai muncii, trimițându-le pe apostolul său, carele cu dragostea inimei sale, cu puterea cuvântului său, să le îndrepte pasul, să le lumineze calea, și să-i conducă la limanul dorit.

Acest apostol al meseriașilor români a fost On. public, fericitul în Domnul fost asesor consistorial Nicolae Cristea.

Inzestrat cu minte luminată, cu inimă nobilă și mai presus de toate cu iubire către neamul seu, văzând starea în care se afla meșeriașul român a pus la o parte alurele aristocratice și s'a coborât între acești oameni lăsați în grija sorții, i-a strâns la un loc, le-a pipăit ranele și constatând pericolul ce-i amenință, s'a hotărât să-i mântuiască. După-ce a făcut cunoștință cu câți-va dintre ei i-a învitat la o consfătuire, în care descoperindu-le scopul său nobil, le-a propus înființarea unei Reuniuni, în care să aibă prilegiu de-a se întruni, de-a se cunoaște și de-și spune năcazurile și durerile. In două ședințe s'au desbătut statutele și apoi prin magistratul din Sibiiu s'au așternut guvernului reg. din Cluj, carele le-a și aprobat.

Astfel prima adunare generală a meseriașilor români din Sibiiu s'a ținut în ziua de 23 Aprilie (5 Maiu) anul 1867 în sala cea mare a semin. „Andreian“ în care s'a constituit pe baza statutelor.

Cu această zi s'a început activitatea Reuniunei și cu începutul activității s'au născut și greutățile, greutăți cari sunt descrise de fericitul N. Cristea și publicate în I Anuar al Reuniunei.

Pentru a se vedea cât de mult a trebuit să lupte acest vrednic bărbat voiu cità din Memoriile sale numai două pasage, în care se cuprinde un greu oftat al său.

Anume, după-ce arată scopul ce l'a îndemnat la înființarea Reuniunei, și după-ce face istoricul acesteia până la anul 1900, zice:

„Puse toate aceste pe hârtie cetitorului nu i-s'ar părea așa de grele, însă când cine-va își închipuește mișcarea greoaie a unei corporațiuni compusă de elemente cu felurite temperamente și educațiuni, espuse une-ori la șoapte ispititoare din afară de Reuniune, greutatea se înalță ca un munte colosal.

„Istoricul Reuniunei, dacă va veni oare-cine să deschidă paginile și să arate cum au decurs an de an lucrurile, ar arăta, că dacă am atins cu accent *greutățile* dela începutul Reuniunei încoace, n'am zis prea mult, mai curând prea puțin“.

Din aceste se vede lămurit, că bună luptă a luptat, și adevărul acestor cuvinte îl recunoaștem cu toții; recunoaștem neputința înaintașilor nostri, însă nu-i învinovățim pentru că știm că acea neputință n'a fost creată de ei, nici prin ei, ci la aceastà i-a adus vitregitatea timpurilor.

Cu atât mai mare trebue să fie deci recunoștința noastră față de ei, pentru că deși puțini, deși săraci, deși asupriți, au isbutit a înființà și susțineà această Reuniune.

Meritul acesta se datorește negreșit în prima linie vrednicului ei fost prezident N. Cristea, carele pe lângă toate greutățile, cu care a avut a să luptà, cu toate neplăcerile ce-a avut să le îndure din partea chiar acelora, pentru binele cărora lucra, n'a desperat, nu și-a părăsit postul ci ca un adevărat păstor a stat în fruntaa turmei sale, apărându-o de tot ce i-ar fi putut cauza stricăciune și conducându-o la pășune grasă, la pășune dătătoare de putere și viață.

Inarmat cu lumina cunoștinții și cu iubirea de neam, 30 de ani cât a fost prezidentul acestei Reuniuni, a fost sfătuitorul, ajutătorul și mângăitorul meseriașului român din Sibiiu, pentru care multe jertfe mari a adus, jertfe atât spirituale cât și materiale.

Munca ce-a depus-o acest neuitat binefăcător al nostru este cu mult mai mare, decât ca să se poată cuprinde în spațiul unei vorbiri.

Deci în această zi de sărbătoare, în aceste momente de bucurie și mândrie meseriașii români din Sibiiu cu pietate să închină memoriei fericitului întemeietor și protopărinte al lor. Către el și către toți aceia cari au luptat pentru întemeierea și susținerea acestei Reuniuni, se îndreaptă glasul nostru de mulțămită, lor ne închinăm, lor le aducem prinosul nostru de recunoștință pentru jertfele aduse.

Ceea-ce ne întristează în aceste momente de bucurie e: că foarte puțini dintre cei-ce au muncit la spargerea țelinei se pot bucura astăzi de fructele ostenelelor lor, partea cea mai mare dintre ei își dorm somnul vecinic, faptele lor însă viază. Dintre toți aceia, abia putem număra în mijlocul nostru 2, anume pe veteranul și încăruntitul bătrân N. Simtion, tipograf, carele timp de 30 ani a ocupat postul de viceprezident, luptând alăturea cu neuitatul prezident, și care deși retras din fruntea Reuniunei, carea în semn de recunoștință pentru meritele sale, l'a distins cu titlul de membru onorar, nu încetă a veni mijlocul nostru îmbărbătându-ne și dându-ne sfaturile sale. Al doilea e I. Cristea, măiestru compactor, al treilea I. Simoneti, măiestru pantofar în Săliște.

Am amintit aceste fapte ale înaintașilor nostri și binefăcători, pentru că datori suntem întotdeauna și mai ales acum să ni le reîmprospătăm în memorie, ca din pilda lor să luăm învățătură, să știm, că pentru ca să ajungem aceea ce dorim să fim, pentru a ajungo scopul spre care țântim, trebue muncă, trebue jertfe.

*

La anul 1897, când obosit de munca zilelor și apăsat de povara anilor, fericitul N. Cristea, se retrage din fruntea Reuniunei. Iar membrii acesteia în semn de recunoștință îl distinge cu titlul de prezident onorar.

Când s'a retras din fruntea Reuniunei a mai adresat membrilor următoarele cuvinte de învățătură:

„Iar când vă rog să nu mai reflectați la persoana mea, vă mai rog, onorați membri ai adunării generale, de un ce, după mine de o importanță mare. Cugetați-vă a pune în fruntea Reuniunei un bărbat, carele, după cum zice istoricul cel mare, Momsen, despre bărbații de stat: „nu pentru plată să servească poporului, dar nici măcar pentru plata dragostei poporului, ci pentru binecuvântarea viitorului și înainte de toate pentru ca să i fie posibil a mântuì și a face ca națiunea să poată reîntinerì“!

Aceste cuvinte s'au imprimat adânc în inimile noastre a celor ce luasem parte la acea adunare.

Pe cât de înțelepte pe atât de grele ni-se păreau aceste cuvinte acum, când ne gândeam la alegerea unei astfel de persoane, care să întrunească dacă nu toate, cel puțin în parte aceste calități.

Bunătatea celui Preaînalt nu ne-a părăsit însă, ea s'a coborât de nou asupra noastră și ne-a trimis pe acela, pe carele îl căutam, pe acela de carele aveam lipsă.

Alegerea făcută încă în aceeași adunare a fost cât se poate de norocoasă. Aceasta o dovedește avântul ce l'a luat Reuniunea în timpul, de când a avut fericita ideie de a alege în locul fostului conducător pe actualul prezident d-l *Victor Tordășianu*, asesor consistorial.

Munca cea desvoltat-o acest vrednic urmaș al antecesorului său în timp de 10 ani, de când se află în fruntea Reuniunei, e o muncă uriașă, o muncă pe care nu suntem în stare a o prețui. Cei-ce numai puțin se vor fi interesat și vor fi urmărit mersul afacerilor acestei Reuniunii în anii din urmă sunt sigur că nu-mi vor face imputarea că am zis prea mult, când am zis că munca ce a desvoltat o vrednicul prezident dela venirea sa în fruntea Reuniunei este uriașă. Nu, pentru că aceasta o dovedesc faptele, și faptele vorbesc.

Iar dacă m'aș estinde ca să arăt faptele săvârșite de vrednicul și desinteresatul prezident ar trebui să abusez prea mult de indulgența On. public. Ajunge cred, dacă voiu arătà că atunci când a luat conducerea, Reuniunea în urma numărului de tot redus al membrilor și în urma oboselei și batrânețelor fostului prezident, abia numai cu titlul mai figurà.

Lucrul cel dintâiu, de care s'a apucat noul prezident, a fost ca să adune pe toți meseriașii în jurul Reuniunei, și spre scopul acesta n'a cruțat jertfe, n'a cruțat osteneli, ba cei mai mult a alergat chiar pe la casele lor, unde nu arare-ori era primit foarte rece, pentru că spiritul de asociare nu era desvoltat în de-ajuns. Puterea cuvântului său a deșteptat însă rând pe rând simțămintele celor nesimțitori și după o muncă încordată i-a succes a-i mișca și a-i aduna în jurul Reuniunei. Satisfăcut de primul succes și având, așa zicând, brațele necesare, s'a pus pe lucru, căci teren era de ajuns. A făcut tot ceea-ce a crezut că va contribui la desvoltarea atât materială cât și spirituală a membrilor Reuniunei. Intre multe altele a pus la cale așa numitele ședinte literare, cari se țin în fie-care lună odată, cu scop ca prin acestea să desvoalte gustul de cetit și prin cetit să se lumineze. Efectul acestor ședințe este uimitor. Am putea dovedì cu cazuri concrete, că înainte de a se pune la cale aceste ședințe mulți dintre membri acestei Reuniuni abia puteau trece cu cetitul dintr'un șir în celalalt, astăzi, nu numai că cetesc fluid, ci și-au câștigat și cunoștințe, cari le dau posibilitatea de-a nu se sfiì a pășì și discuta fără temere, și nu e ședință literară, la care numărul ascultătorilor să nu treacă peste 100—150.

Mai departe țiu să amintesc numeroasele fonduri înființate de și la îndemnul zelosului prezident, cari sunt o dovadă și mai mare de munca desinteresată și mănoasă.

La venirea d-sale în fruntea reuniunei aceasta abia dispunea de 2 fonduri, astăzi dispune nu mai puțin decât de 16, și toate în sume destul de însemnate.

Iar cununa cea mai neveștejită care împodobește munca sa este cumpărarea edificiului pompos, care afară de reuniune, care cuprinde 2 odăi și o sală mare, anume zidită, cuprinde sub coperișul său nu mai puțin ca 14 odăi ce sunt închiriate și cari aduc anual un venit considerabil.

La acest loc ne simțim datori a aduce mulțămitele noastre cele mai ferbinți,

---

simbrie bună, și nici odată nu uita, că tot omul, precum își are drepturile, își are și datorințele sale. Nobil și îngăduitor să îngrijea el și de instrucția celor de altă lege.

In scurtele clipe de repaus și în timpul activității sale neobosite de mai târziu, Stephenson să îndeletnicea, ca și în tinerețe, cu deprinderi economice. Până la adânci bătrânețe să îngrijea de pasări, lucra în grădină și călărea pe câmpuri. Firea lui prietinoasă și vorbăreață îl făcea plăcut la mic și mare. Unde mergea, dădea învățături și îndemna la lucruri folositoare. Astfel atrase atenția țăranilor la săcarea mlaștinelor de pe câmpuri, la cultura mai lesnicioasă și totuși mai folositoare a acelora prin întroducerea mașinilor de arat, de sămănat și de cosit, cari se desăvârșiau din zi în zi. Cele mai multe din călătoriile lui cad în anii 1834 până 1837, tocmai pe timpul, când abea era în stare, să facă tot, ce i-să cerea. Tot acum era ocupat extraordinar cu corespondența sa bogată în toate părțile. De multe ori trebuia să răspundă la 30—40 scrisori, cari foarte adesea recereau multă judecată, multe calculațiuni obositoare.

Metropola lumii, Londra, numeroasele întreprinderi de căi ferate, minele lui de cărbuni și fabricele, toate așteptau dispozițiile bărbatului indispenzabil. Astăzi era activ în sudul țerii, peste câte-va zile era la nord. Bărbatul crescut în școala de muncă, suporta cu ușurință toate neajunsurile unei vieți laborioase. Intreagă puterea sa, era subordonată voinței sale. Pentru întărire avea trebuință numai de puțin somn.

Afacerile lui Stephenson crescură în așa măsură, încât a fost silit să deschidă în Londra un birou propriu de afaceri. Aici să prelucrau schițele pentru nouăle linii ferate, aici să primiau vizite și deputațiuni, aici să prezentau și să examinau planurile cele nouă.

Pe lângă toate lucrările acestea obositoare, cari absorbeau cu totul pe omul muncitor, el totuși rămase blând și simțitor. Astfel într'o scrisoare către fiiul său, din timpul acela, să găsește împărtășirea mișcătoare, că două cinchițe, cari își făcuseră cuib într'o odaie goală din locuința sa, închinzându-se din întâmplare o fereastră, fură despărțite deolaltă și să prăpădiră.

In câți-va ani, Stephenson legă cu căi ferate cele mai însemnate orașe din Anglia. Acum își îndreptà privirea înspre Olanda și Scoția, unde să proiecta nemijlocita legătură a capitalelor între sine și, apoi, legarea acestora cu Londra.

Chemat în Belgia, mai târziu în Spania, inginerii pretutindinea îl salutau ca pe magistrul lor. Cei mai însemnați bărbați din țerile acestea îi aduceau omagiile lor, regele Belgiei îi strânse cu căldură mâna, și-l numi „prietinul“ său.

Anglia întreagă sărbători la 15 Septemvrie 1880 jubileul de 50 de ani dela deschiderea liniei Manchester—Liverpool, construită cu locomotiva îmbunătățită a lui Stephenson. Cea dintâi linie ferată cu locomotivă, din Germania, după cum să știe, s'a deschis în 1835 între Nürnberg—Fürther, la 1837 urmà cea dintre Lipsca—Dresda, în 1838 Braunschweig—Wolfenbüttel, după ea Berlin—Potsdam și alte multe. Franța, Italia, Austria și chiar Rusia, la început rămaseră cu mult îndărăt în privința așezămintelor de linii ferate.

Precum a fost Stephenson cel dintâiu care, prin transportul de mărfuri și persoane a ridicat instituția căilor ferate la o înflorire ce nu se credea cu putință, tot așa a fost cel dintâi, care a întrodus telegrafia electrică.

In anul 1840 a simțit Stephenson mai întâi, că nu mai este în stare să învingă toate lucrările, cari să înmulțiau pe zi ce merge. El să retrase la o viață mai liniștită lăsând postul de inginer suprem fiului său Robert, vestit ca inginer distins cu deosebire în construcții mari de poduri, care-i fusese și elev într'o vreme. El își alese de locuință stabilă *Taptonhouse.*

Reședința asta o încunjurau câmpii verzi, livezi și grupuri de arbori. Jur împrejur ochiul să desfăta peste ținuturi înfloritoare. De aici să vede linia ferată și să aude flueratul ascuțit al locomotivei. Spiritul vioiu, însă, al bărbatului obicinuit să lucre fără odihnă, nu să putea deda fără muncă. El căutà și găsi nouă ocupație, apucându-se de cariere întinse de var.

Pentru recreație își întocmi în grădină glastre pentru cultura de pepeni, ananas și struguri, îngrijea de cânii săi favoriți, ținea vaci, cai, iepuri de casă și cu ajutorul cuptoarelor de clocit, să ocupa cu clocirea măiestrită a ouălor, cu mare isbânda. Intrebuințarea deasă a microscopului îi cășuna nespusă mulțumire.

Când călătorea unde-va cu vre-un tren, obicinuia să privească în fie-care vagon, nu cumva să întâlnește cu vre o față cunoscută ori interesantă. Dacă găsea pe cine-va, întra în compartimentul respectiv și îndată afla materie interesantă de conversare. Cu ocaziile acestea povestea bucuros câte ceva din viața sa plină de întâmplări. Dacă trecea pe câmp, sau prin pădure, atrăgea atențiunea însoțitorilor asupra unor obiecte simple, de exemplu asupra unei frunze, a unui fir de iarbă, a unei bucăți de coajă, a unui cuib de păsări, a unei furnici, care își duce cu greutate ouăle... și apoi vorbea cu însu-

Ven. Consistor, carele în părinteasca-i îngrijire şi la rugarea vrednicului nostru prezident a pus la dispoziţia reuniunei împrumutul, cu care s'a cumpărat acest edificiu.

Iar acum când avem fericirea de-a serba pe lângă jubileul de 40 ani al reuniunei şi jubileul de 10 ani al celui de al doilea vrednic prezident al ei, meseriaşii români din Sibiiu cu recunoştinţă şi dragoste îşi îndreaptă glasul lor de mulţămire cătră D-voastră, Stimate d-le prezident, rugându vă, să primiţi asigurarea dragostei şi stimei ce vi-o păstrează. Rugând pe Dumnezeu ca să Vă ţină în deplină sănătate încă mulţi ani fericiţi, împreună cu stimata familie, vă mulţămeşte din adâncul inimei pentru bine facerile şi jertfele ce le-aţi adus în timpul acestor 10 ani, pentru cauza sfântă a lor, şi vă roagă ca şi pe viitor să le fiţi luminătorul, sfătuitorul şi mângăitorul lor. Să trăiţi d-le prezident, la mulţi, mulţi fericiţi ani!

Iar ca semn al dragostei nefăţărite primiţi acest dar al nostru [1])

Adunare poporală în Spring.

Darea de samă a deputatului Maniu.

In 29 Sept. şi-a ţinut deputatul Dr. Iuliu Maniu darea de seamă înaintea alegătorilor din comuna Spring şi jur. A pornit din Blaj cu trăsura însoţit de domnii Stefan Roşian, prof. de teologie, Dr. Ioan Bălan, vice-notar cons., Dr. Ioan Chirilă, Traian Erdélyi, Eugeniu Muntean, cand. de adv. Aurel St. Vodă, castelan metr. La capătul comunei Vingard îl aştepta un banderiu de 16 călăreţi. Aici d-na Creiţariu din Vingard predà un frumos buchet deputatului.

Apropiindu-se de Spring de-odată stăm faţă c'un banderiu de 40 călăreţi conduşi de un tînăr viguros ce purta steagul, care cu mândrie şi biruinţă l'au purtat la alegerea din Vinţ. »Te-am aşteptat cu dragoste, ca să-ţi arătăm că şi noi tinerimea din Spring şi jur ne ştim însufleţi pentru ideile mari, pentru cari te-ai luptat în casa ţării«. D-l deputat răspunse zicând că dragostea cu care îl întâmpină tinerimea îi va îndoi puterile sale sufleteşti, cu cari promite a lupta şi mai departe pentru drepturile neamului românesc.

Pornim mai departe şi suntem întâmpinaţi de inteligenţa din Spring şi jur, şi de mulţime de ţărani. Aici d-na de Colbazi salută pe deputatul cu câteva cuvinte spuse cu adevărată dragoste, eşite din inimă românească. După răspunsul deputatului intrăm în Spring. 60 călăreţi din Vingard şi Spring şi 26 trăsuri.

La intrare în sat tînărul preot din Boz, Ioan Becicheri salută pe deputatul cu cuvinte înflăcărate: »Cu inimile aprinse de dragoste am venit să salutăm pe apostolul, luptătoriul înflăcărat al neamului românesc. Am venit ca să-ţi insuflăm curagiu şi pe mai departe, ca să poţi duce la izbândă steagul ridicat întru luminarea neamului şi apărarea drepturilor.« Răspunde Dr. Maniu cu nişte vorbe ce storc lacrimi din ochii multora. După acestea am mers la casa ospitală a d-lui Const. de Colbazi.

Intr'aceea să constitue adunarea. De prezident e ales părintele Cordea din Spring, care prin o vorbire vrednică de un preot român deschide adunarea şi dă cuvânt deputatului.

Dr. Maniu a zis în darea sa de seamă cam următoarele: »Am venit fraţilor! să vă dau samă de munca ce am făcut'o de la alegere încoace. Ce am putut am făcut. Când m'aţi trimis în casa ţării ca să vă reprezent acolo, nu v'am făgăduit nimic, nici bani, nici beutură, n'am avut nici ajutoriul fisolgăbirăilor, nici al notarilor, nici suliţele gendarmilor, ci voi numai din curată dragoste şi în nădejdea că voiu lupta pentru drepturile şi bunăstarea voastră, aţi votat cu mine. Şi ce v'am promis atunci? Nimic altceva decât că voiu lupta pentru binele şi înaintarea neamului meu. Am spus acolo în casa ţării dorinţa voastră, dorinţa întregului neam: că poporul românesc este neîndestulit şi, neîndreptăţit. Şi ce gândiţi? m'au ascultat deputaţii unguri? Nu! ci m'au huiduit, strigau cuvinte de hulă şi batjocură, că am îndrăsnit să spun adevărul. Şi ziceau că poporul românesc este îndestulit, numai noi agitatorii vrem să vă ducem pe ghiaţă.

Aici spuse deputatul o asemănare frumoasă ce a făcut'o în dietă un alt deputat român cu oile şi lupul: când lupul zicea că lui îi place de oi şi le are dragi, numai ciobanul şi câni de n'ar fi. Tocmai aşa e şi cu guvernul de azi. Când a zis ministrul Andrassy că lui e drag poporul românesc numai de n'ar fi deputaţi şi cărturari români ca să-l aţâţe. (Aici delegatul fisolgăbirăului, un notărăşel din Vingard cu numele Péterfi îl întrerupe pe deputatul zicând: *ez tulhajtott dolog, és ha meg egyszer megtörténik feloszlatom a gyülést.* S'a indignat toată adunarea de purtarea aşa de nesocotită a notarăşului.) Deputatul zice mai departe, voi apăra poporul şi de aci încolo, ori îi place cuiva ori nu! Şi voi lupta în contra guvernului, care înainte de alegeri a promis că va face înainte de toate votul universal, darea progresivă şi 2 ani de serviciu militar, dar într'un an şi jumătate nimic nu a făcut, decât neşte legi, cari nu au nici un folos«. Vorbeşte mai departe şi desvoltă în înţelesul poporului acestea 3 puncte principale îndemnându-i să-şi iubească biserica şi şcoala, să aibă încredere în conducătorii lor, sá citească foile româneşti ca să poată vedea cum să poartă lupta pentru drepturile neamului. Vorbirea a fost ascultată cu adevărată evlavie.

Urmează Dr. Bălan, care vorbeşte despre votul universal, aducând pilde şi exemple din viaţa poporului şi arătând binele ce-l va aduce pentru poporul românesc votul universal, direct secret, votare prin comune. Dr. Bălan e un om tânăr, însufleţit, vorbeşte foarte bine, adevărat orator popular.

Urmează apoi părintele Stefan Roşian, pe care poporul cunoscându-l dela alegere îl salută cu strigăte de bucurie văzându-l că păşeşte pe tribună. Părintele Roşian arată, că ocârmuitorii de azi nu urmează principiile primului rege ungar Stefan, etc. Orator excelent, ştie însufleţi poporul, dar taie totodată fără cruţare în scăderile poporului. Vrednic de aplauzele ce le-a secerat.

Se prezintă un proiect de resoluţiune ca şi cel dela Roşia şi să primeşte cu unanimitate.

Prezidentul închide adunarea la orele $2^1/_4$. La adunare au fost la 1000 de oameni şi toată inteligenţa din Spring şi jur. Dela adunare ne-am dus la masa bogată a d-lui Constantin de Colbasi, casă şi familie de frunte românească.

C—t.

1) Ca dar a primit un orologiu de salon în preţ de 150 coroane.

STIRILE ZILEI.

— 20 Septemvrie v.

Marele duce rusesc Vladimir împreună cu marea ducesă vor veni în Bucureşti la 28 Septemvrie, ca oaspeţi ai Suveranilor români. A doua zi vor pleca împreună la Sinaia. La 31 Septemvrie marele duce şi marea ducesă vor pleca din Sinaia.

Dela curtea regală română. Regele Carol cu Principele Moştenitor, pleacă astăzi Joi la Cernavoda spre a se duce la Murfatlar, ca să asiste la marile manevre. După manevre Suveranul se va duce la Constanţa.

Societatea de lectură a şcolarilor dela gimnaziul superior fundaţional din *Năsăud* aranjază astăzi, Joi, o serată literară-muzicală, a cărei venit curat este destinat în favorul »mesei studenţilor« dela acest gimnaziu.

† Petre Stroe Popescu unul din cei mai harnici institutori ai vechei generaţii şi fervent naţionalist, a răposat zilele trecute în Bucureşti în locuinţa sa din strada Icoanei. Eată, după »Adev.«, câteva date biografice ale răposatului:

Petre Stroe Popescu s'a născut în anul 1831, în com. Rusăneşti, judeţul Romanaţi. Terminând studiile în anul 1848, a fost numit institutor şi în această calitate a funcţionat până la anul 1892, când fiind lovit de o boală grea, a fost nevoit să se retragă la pensie. In momentul acela Petre Stroe Popescu era director al şcoalei Nr. 12 din Capitală. Când a predat directoratul i-a dat urmaşului său următorul sfat: »Să respecţi, d-le Cazacu, neamul şi legile ţării, dacă doreşti să ieşi la pensie aşa după cum ies eu!« In câteva cuvinte el a căutat să rezume patriotismul şi cinstea necesară unui dascăl al tinerimei. A fost conştiinţios harnic, energic şi perseverant în îndeplinirea datoriilor profesiunei sale. Intre anii 1850—1860, când s'au pus bazele învăţământului la noi, Petre Stroe Popescu, pe atunci în floarea vârstei, a luptat cu energie pentru îndrumarea şcoalei pe un teren pur naţionalist. Pentru serviciile aduse şcoalei bătrânul profesor Petre Stroe Popescu a fost decorat cu »Coroana României« şi »Răsplata Muncei«. — Ca părinte de familie Petre Stroe Popescu şi-a manifestat aceleaşi principii de desăvârşit naţionalism. D-na *Emilia Stroe Popescu* scumpa lui soţie, nu mai puţin virtuoasă ca şi soţul ei, este astăzi vicepresidenta societăţii de binefacere »Furnica« sub patronagiul reginei Elisabeta, vicepresidenta societăţei »Principesa Maria« şi inspectoarea şcoalelor de menaj din ţară.

Adresăm nemângăiatei soţii a răposatului şi familiei sale cele mai sincere condolenţe!

Turburările din Belgrad. In Belgrad au avut loc alaltăeri turburări pe strade şi mai ales în faţa palatului regal, din cauza morţei lui Milan şi Maxim Novacovici în închisoarea prefecturei poliţiei din Belgrad, unde erau ţinuţi arestaţi. Poliţia spune că cei doi arestaţi s'au sinucis, opinia publică însă susţine că ei au fost omorâţi de poliţie. Mii de persoane au făcut demonstraţii în faţa prefecturei poliţiei, apoi spre seară, mulţimea, condusă de studenţi, a demonstrat în faţa palatului regal, cercând să pătrundă în curte. Armata a împrăştiat mulţimea. Un locotenent s'a ales cu capul spart, mai mulţi alţi ofiţeri au fost răniţi. Toată noaptea oraşul a fost străbătut de patrule de cavalerie şi jandarmi. Afară de ziarul «Mali Jurnal», toată presa din Belgrad susţine că Milan şi Maxim Novacovici, ziarişti, au fost omorâţi de poliţie din ordinul regicizilor.

Cerealele române în Franţa. Cetim în ziarul «Secolul» din Bucureşti: Iată după biroul statistic al ministerului de agricultură din Franţa care a fost importul de grâu la această ţară în primele 8 luni ale anului 1907. Anglia 301 chintale, Belgia 272 chintale, Rusia 705,091 chintale, Germania 330, România 285,003 chintale, Turcia 5011, India engleză 6404 chintale, Australia 9985 chintale, Statele-Unite O. A. 91,242 chintale, Statele-Unite O. P. Aceleaşi observaţiuni ce am mai făcut şi altă dată: Printre ţările scoţând Algeria, provincie franceză — cari furnisează Franţei cea mai mare cantitate de grâu în anul 1907 figurează în primul rang Rusia cu 705,091 quintale metrice şi în al doilea România cu 285,003 quintale. Din nefericire nu tot acelaşi lucru îl constatăm şi la făinuri, unde nu vedem nici o cifră înregistrată în tabloul publicat. Dacă trecem la porumburi, găsim următorul tablou, iarăşi foarte favorabil nouă. Rusia 427,711, România 1,201,497, Turcia 98,832, Statele-Unite 392,029, Republica Argentina 946,398.

La cantitatea de 3,395,598 quintale metrice, România intră cu mai mult de două treimi adică 1,201,497 quintale, pe când Rusia intra cu mai puţin de jumătate decât ţara noastră adică cu 427,711 quintale. Chiar Republica Argentina ne este inferioara, exportul său în Franţa, care în anul 1905 a fost de 1,016,953 şi în 1906 de 955,166 în cele 8 luni ale anului 1907 de abia au atins cifra de 946,398 quintale.

Acest rezultat justifică cu prisosinţă ceeace am zis: Franţa are nevoe de cerealele noastre şi oricât de grele condiţiuni s'ar stipula de guverne la intrare, aceste cereale vor pătrunde, comercianţii şi industriaşi francezi găsind mult mai comod să le cumpere dela noi, decât din orice altă parte, cu toate taxele ridicate.

Dela »Reuniunea economică Sibiiană«. Comitetul central al »Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu« în şedinta sa ultimă a hotărât ca *expoziţia de copii* (a 2-a) să se ţină Duminecă la 13 Oct. n. c. în comuna Ilimbav, iar cea de vite (a 17-a) la 20 Oct. n. c. în comuna Săcădate. Programele acestor expoziţii se vor distribui de cu vreme între cei interesaţi. Pentru a contribui la cvalificarea fiitorilor conducători ai şcoalelor de pomi comunale, în zilele din 12—14 Oct. n. c, să va ţinea în comuna Sălişte un curs de pomărit, la care participanţii vor primi diurne de câte 2 cor. puse la dispoziţie de către comisia economică a comitatului şi câte 1 cor. de către Reuniune. Participanţii vor primi ca dar şi câte un cuţit de altoit. Faptul, că în comuna Guşteriţa

---

fleţire de lucrările atotputernicului Creator, care ne arată aşa lucruri minunate, aşa lucruri necuprinse, chiar în cele mai mici făpturi ale sale.

Şi la adânci bătrâneţe ştia el să-şi păstreze o dispoziţie veselă. Nu arare-ori invita persoane mai tinere să se întreacă cu el la fugă, ori le cânta ariile sale favorite. Adese-ori chema la sine, prietini din tinereţe, de poziţie mai săracă. Dar nici odată nu da prilej să simţească cineva, cât de sus s'a ridicat el cu hărnicia, cu stăruinţa şi cu isbânzile sale meritate. Totdeauna era fără pretenzii şi modest. Cunoscuţilor mai săraci nici când nu le opri intrarea în casa sa. El îi ajuta, dar îi şi certa straşnic, când afla, că sunt leneşi şi cu purtări rele. Multor oameni tineri, sârguincioşi şi modeşti le netezia calea spre norocire. In 12 August 1848 o boală de plumâni puse capăt vieţii sale plină de activitate şi binecuvântată. Stephenson împlinise 67 ani. Corpul lui a fost petrecut la groapă de o mulţime mare de munciţori, de foarte mulţi cetăţeni din Chesterfield şi de mulţi nobili din împrejurime.

Pline de adevăr sunt cuvintele lui rostite în timpul din urmă despre sine: „eu pot zice despre mine, fără să mă laud, că rar va fi un al doilea, care să fi convenit cu o societate aşa de deosebită, cum am convenit eu. Ani d'arândul am gustat pânea sărăcăcioasă a lucrătorilor de mine, dar am mâncat cu regi şi regine, cu oameni distinşi şi nobili de toate gradele. Am trăit de ajuns, ca să pot spera că munca mea n'a fost zadarnică şi că nu rămâne fără urmări binefăcătoare".

O piatră simplă arată mormântul acestui om mare, bun şi fericit. Contimporanii recunoscători i-au ridicat deja statuie în mai multe locuri. Cel mai frumos şi mai neperitor monument, însă, şi l'a ridicat el însuşi: amintirea recunoscătoare a urmaşilor pentru toate timpurile.

După „F. O." *N. Petra-Petrescu.*

Legenda rândunelei.

In vremurile de demult — când or fi fost şi acelea — se zice, că a fost într'un sat un om cam sărac şi avea trei fete. Cea mai mică era o minune; mulţi spuneau, că mai bine s'ar fi născut băiat; la joc chiuia ca un flăcău şi călăria pe şea ca un făt-frumos, iar de chipoasă şi harnică i-se dusese vestea; mureau flăcăii după ea, dar se şi temeau s'o supere şi s'o atingă măcar, iar s'o ia unul de nevastă, nu îndrăsnia, că nu ştia cum are s'o scoaţă la capăt cu aşa femee. Asta o mâhnia tare mult, aşa că se hotărî să meargă în toată lumea să-şi caute norocul.

Când iată, într'o zi se svoni aşa din senin, că împăratul florilor caută pentru băiatul lui un tovarăş de vânătoare, căci câţi se dusese până atunci nici unul nu i-a plăcut.

Vestea aşa era, dar nici unul din sat nu se bizui c'o face vre-o treabă, numai cele trei fete ale omului ce se sfătuiră să se hotărască ca una din ele să-şi încerce norocul şi spuseră planul tatălui lor, care le vorbi, că bine s'au gândit, că tot îs sărace şi poate va izbândi să-şi facă una o leacă de zestre.

Şi a pornit fata cea mai mare schimbată în flăcău.

Dar tatu lor, care pe semne era năzdrăvan, îi eşi la un pod înainte, schimbat şi el într'un bălaur cu o gură cât o şură, din care eşiau numai săgeţi de foc.

Fata, cum dădu cu ochii de el, o şi rase înapoi pe unde a venit.

— Ce ţi-s'a întâmplat, dragul tatei? — îi da el, care ajunsese înaintea ei acasă.

Ea îi spuse toată întâmplarea.

— Îraaa!... da proastă mai eşti! sări cea mijlocie; ia să încerc şi eu.

Şi a plecat şi dânsa ca cea dintâiŭ, dar dădu şi ea cinstea cu ruşine.

Dar cea de a treia, vorba Românului: Cel mai mare o fi mai tare, dar cel mai mic e mai voinic, — repede aleargă la taică-su.

— Tată, să mă laşi şi pe mine.

— Bine, fata mea, îi răspunse el; dute, dar dacă îi pune şi tu de mămăligă, să nu zici că eu ţis de vină.

Repede, fata aleargă nu ştiu pe unde, de găsi o mârţoagă de cal, îşi despleti părul şi se îmbrăca bărbăteşte; iar înainte de a-şi lua rămas bun dela toţi, se duse la tată-său şi îi zise:

— Tătucă mi-aduc aminte, că ai în pod un buzdugan de pe când erai ostaş; fă mi bine cu el, să văd pe mine m'o speria balaurul.

— Ce vorbeşti tu dragul tatei, îi răspunse omul: d'apoi acela e greu şi ruginit; n'ai ce face cu el.

— Aşa greu şi ruginit, dă-mi-l!

Ce să facă la urmă? i-l'a dat. Se putea omul să-şi oropsască copilul; dar de, el voise să le ispitească, cât le poate firea.

Şi luând fata buzduganul, după ce şi-a îmbrăţişat surorile şi părinţii, a plecat.

Insă abia eşi din ogradă şi buzduganul s'a curăţit de rugină şi se uşura ca pana.

Ajungând la podul cel cu pricina îi eşi înainte tatu-său. Insă ea a strunit mârţoaga, i-a dat pinteni şi a prins a învârti buzduganul, ceeace văzând omul s'a dat deoparte şi numai s'a uitat în urma ei şi

şi Agârbici s'a alcătuit cu concursul secretarului Vic. Tordăşianu, câte o însoţire de cred t »Raffeisen«, s'a luat cu plăcare la cunoştinţă.

Banca Naţională a României. Cu începerea dela 19 Septemvrie (2 Octomvrie) 1907, Banca a ridicat taxa scontului şi dobânda imprumuturilor contradepozite de efecte la 7%.

Târgurile din Braşov. Magistratul oraşului aduce la cunoştinţa publicului, că cu aprobarea ministrului reg. ung. de comerciu din 12 Iulie 1906 Num. 50832—IV deocamdată şi pe timp nedeterminat s'a sistat târgul de ţară pentru mărfuri, care să ţinea în Braşov Joia, Vinerea şi Sâmbăta din săptămâna după »Joia verde«, mai departe că târgul de ţară pentru mărfuri, care să ţinea Joia, Vinerea şi Sâmbăta după ziua evanghelistului Luca din Octomvrie, până la altă dispoziţie a fost redus numai la o singură zi, adecă pe Joia ce cade după ziua evanghel. Luca. Târgurile de vite, care să ţineau până acum Lunea, Marţia şi Miercurea din săptămânile târgurilor de ţară precum şi târgul de vite săptămânal ce se ţine Joia şi târgul de săptămână de Vinerea să susţin şi pe viitor.

Se caută meseriaşi români. Ni se scrie: In comuna *Ţinţiari* (com. Făgăraş) e mare lipsă de un măsar şi rotar român harnic. Comuna e de 2200 suflete, şi nu să află în ea nici un măsar şi nici un rotar.

Mişcarea bandelor din Macedonia. După cum se anunţă din Constantinopole ştirea că s'ar fi ivit de curând bande albaneze în Macedonia e neîntemeiată. Atrocităţile comise în ţinuturile de cari e vorba se datoresc în mare parte Sârbilor.

Pretinia între America şi Japonia. Cu ocaziunea unui banchet dat în Tokio, d-l Taft, ministrul de războiu al Statelor-Unite, a declarat că numai un mic nor a plutit peste amiciţia de cincizeci de ani dintre Japonia şi Statele-Unite. Cel mai mare cutremur de pe pământ din acest veac nu ar putea să zdruncine amiciţia dintre cele două ţări. Războiul între Japonia şi Statele-Unite ar fi o crimă în contra civilizaţiunii. Nici unul dintre aceste două popoare nu voeşte aceasta. De aceea cele două guverne respective îşi dau cea mai mare silinţă pentru a înlătura un războiu. Ambele sunt animate de cea mai bună voinţă unul către altul.

La Librăria seminarială din Blaj (Balázsfalva) se află de vânzare toate tipăriturile de evidenţă pentru şcoalele noastre poporale conform §-lui 33, art. de lege XXVII—1907, şi anume: coale de primire à 6 fil., coale de clasificări şi absenţii à 8 fil., coale de materie à 4 fil., coale de visitaţiune à 4 fil. Toate protocoalele de lipsă pe 1 an, legate (cel de visitaţiune nelegat) pentru şcoală cu 40—80 băieţi costă fco. 7·50 cor., 80—160 băieţi costă fco. 8·40 cor., 160—200 băieţi costă fco. 9.80 cor., 200—250 băieţi costă fco. 12.20 coroane.

Deja de 40 ani se foloseşte de autorităţi şi mii de medici cu succes mare »Făina de copii a lui Nestle«, ca cel mai bun preparat contra misturiei rele. Broşura compusă de un medic de copii »Die Pflege des Kindes, seine Ernährung und Aufziehung«, un sfătuitor pentru mame tinere trimite gratis şi franco Société Heinr. Nestle, Wien I. Biberstrasse, Nr. 11.

NECROLOG. Cu inima zdrobită de durere aducem la cunoştinţa tuturor rudeniilor şi cunoscuţilor trecerea la cele vecinice a mult iubitului, prea bunului şi neuitatului nostru tată, socru, frate, moş, unchiu şi cumnat Ioan Papiu, protopresbiter gr. or. al Sibiului, asesor în consistoriul archidiecezan şi metropolitan, membru în direcţiunea institutului de credit şi economii »Albina«, membru pe viaţă al »Asociaţiunei pentru literatura română şi cultura poporului român«, membru fundator al »Societăţii pentru fond de teatru român«, întâmplată după scurte dar grele suferinţe la 17/30 Septemvrie 1907, în anul al 75-lea de viaţă şi 49-lea de preoţie. Rămăşiţele pământeşti ale adormitului în Domnul să vor aşeza spre vecinic repaus în 19 Septemvrie (2 Oct.) 1907 d. a., la 3 ore, în cimiterinl bisericei gr. or. din Deva. Deva la 18 Sept. (1 Oct.) 1907. Odihnească în pace suflet bun. Jalnica familie: Maria Orăsan, n. Papiu, soră, Valeria, Letiţia, Emilia, Enea, fii, Constantin Colbazi, Dr. Vasilie Bologa, George Romanul, gineri.

Invăţătorii şi însoţirile.

In timpul din urmă s'a scris mai mult ca de obiceiu, prin toate foile noastre despre înfiinţarea deosebitelor însoţiri sau tovărăşii săteşti, precum ar fi: însoţirile de conzum, pentru asigurarea vitelor, pentru înmormântări, bănci poporale, însoţiri Raiffaizen, tovărăşii economice ş. a. Ba am văzut că şi »Asociaţiunea« noastră din Sibiiu îmbărbătează înfiinţarea acestor însoţiri nu numai cu vorba, dar chiar şi cu fapta, prin trimiterea oamenilor săi de încredere pe la sate.

In faţa acestei porniri de izbândă, fiecare recunoaşte rolul însemnat, ce trebue să-l aibă şi învăţătorii noştri pentru ajungerea scopului amintit. Da, fiecare recunoaşte la asemenea prilejuri, că învăţătorul este un factor însemnat, ca să alerge, să îmbărbăteze şi să lucreze de cinste. Dar când e vorba de a se alege apoi şi învăţătorul ca membru în cutare direcţiune a însoţirilor, sau la bancă ca cassar, director sau contabil, pentru care post nu vine în ceartă cu legea şi cu care e împreunat şi oare-care venit lateral, atunci odată i-se răspunde că, nu e de nasul lui; — el să-şi vază mai bine de şcoală.

Dacă însă ar fi numai cu atâta, atunci par-că tot ne-am mai împăca cu soartea. Dar în unele locuri învăţătorii noştri sunt chiar învinovăţiţi, fără a se ţinea cont de împrejurări, că servesc de atâţa şi atâţa ani la comună şi totuşi n'au înfiinţat nici o însoţire de folos obştesc. Vorba unui poet german: »când orologiul nu umblă şi nu bate regulat în turn, atunci cine e de vină?... Tot numai bietul de învăţător«.

In faţa acestor învinovăţiri directe şi indirecte, prin graiu sau în scris, trebue nu numai să protestăm sărbătoreşte, dar trebue chiar să dovedim bârfitorilor noştri, că pe a cărui parte e adevărul şi dreptatea, pe a lor sau pe a noastră.

Tocmai pe când mă frământam cu gândul de a face cât de puţină lumină în privinţa aceasta, îmi veniră în mână câteva date statistice despre înfiinţarea băncilor poporale din România, cum le zic ei la institutele de credit şi economii şi despre rolul, ce l-au jucat învăţătorii de acolo la înfiinţarea acelora. Din acestea se va putea vedea, că cum au purces cei de dincolo la înfiinţarea acelora şi cum ar fi trebuit să purceadă şi ai noştri, ca izbânda să fie cu atât mai sigură.

Până la anul 1893 a existat în România o singură însoţire sau bancă poporală. Dela 1893—1898 s'au înfiinţat încă patru la stăruinţa unor învăţători, între cari la locul cel dintâiu e numit învăţătorul din Bumbeşti, Rădulescu. Acest apostol al băncilor poporale din România a fost absolvat la anul 1901 de către ministrul de atunci de culte Spiru Haret dela ţinerea prelegerilor în şcoală şi a fost trimis pe spesele statului în întreaga Românie, unde în decurs de doi a ţinut prelegeri din sat în sat nu numai cu învăţătorii, ci cu toţi sătenii despre folosul şi însămnătatea băncilor poporale.

Prelegerile învăţătorului numit au şi izbutit mai pretutindenea, deoarece în decursul alor doi ani s'au înfiinţat 600 de bănci poporale, la cari apoi mai cu samă învăţătorii au ajuns ca directori. Invăţătorul Rădulescu a şi fost decorat pentru stăruinţa sa de către rege cu medalia »răsplata muncii« clasa întâiu. Cu totul s'au înfiinţat până la anul 1906 din 2900 de sate câte se află în România, în 2000 de sate bănci poporale.

La congresul băncilor poporale ţinut cu prilejul expoziţiunei în Bucureşti, din 4000 de membrii congresişti, 1500 au fost învăţători şi numai 100 preoţi, adecă mai pe jumătate membrii congresului au fost învăţători.

Un alt apostol, ba poate mucenic al unei bănci poporale din satul Săliştea judeţul Neamţ în Moldova, să pomeneşte învăţătorul de acolo Creţulescu, căruia i-s'a dat prilej să primească dela arândaşul ovreu zece mii de lei, dar el n'a vrut să-i primească ci a stăruit să se înfiinţeze bancă poporală în comună, ca astfel să scape pe ţărani de birururile arândăşeşti.

In comuna numită, adecă avea proprietatea mai întreagă de pământ un boier mare, care era totodată şi prezidentul din judeţ al partidului dela putere. Acesta, a exarândat moşia sa, după cum am zis şi mai sus, unui ovreu pentru suma de 24 mii lei pe an. Când a fost să se liciteze din nou s'a prezentat la boierul şi învăţătorul numit, însoţit de 20 ţărani, cari au făcut un ofert închis de arândă anuală pentru suma de 36 mii de lei.

La cetitul acestui ofert, boierului nu-i venea să crează odată cu capul, ca nişte mojici de ţărani să poată plăti o sumă de arândă aşa de mare pe an. De aceea a declarat, că le mai lasă din suma oferită patru mii de lei, rămânând ca cele 32 mii să le plătească la fiecare pătrar de an.

După ce a văzut ovreul că nu a putut cumpăra pe învăţător; după ce a văzut că a perdut arânda moşiei: a alergat pela toate băncile mai mari din judeţ, ca să nu le crediteze ţăranilor sumele de lipsă pentru plătirea arânzilor anuale. Cum banca poporală din comună avea numai 242 membrii cu un capital de 16.860 lei, nu putea plăti sumele de arândă, iar împrumuturi nu căpătau de nicăiri. Ce să facă dar? Au făcut sorţi cu numele fiecărui ţăran şi la aceia, cărora le eşia soartea trebuiau să-şi vânză vitele, ca să poată plăti sumele arândaşului, iar ceilalţi erau obligaţi de a lucra şi partea celor rămaşi fără vite, până când însoţirea îi despăgubea de-şi puteau cumpăra altele.

In modul acesta comuna a scăpat de arândaşul străin şi a lucrat prin banca poporală, nu numai spre folosul obştesc, ci în parte şi spre folosul fiecărui ţăran.

Din aceste câteva date statistice să poate vedea lămurit, ce rol mare au avut învăţătorii de dincolo la înfiinţarea băncilor poporale, dacă au avut pregătirile de lipsă şi ce rol puteau să aibă şi ai noştri până acum la înfiinţarea deosebitelor însoţiri. Pe viitor însă va fi mai greu, de oarece nu-i va mai zice dascălului numai preotul şi protopopul »să-şi vază de şcoală«, ci vor avea dreptul să-i mai zică chiar şi alţii.

Ioan Georgescu.

Canalizarea curţilor şi a caselor.

Suntem rugaţi din partea magistratului oraşului Braşov, a da loc următorului articol:

Prin efeptuirea canalizării, oraşul nostru ajunge în posesiunea unei instituţiuni sanitare dintre cele mai însemnate. Canalizarea va avea cel mai avantagios efect şi va fi de mare însemnătate atât pe strade cât şi în case. Prin canalele suterane din străzi e dată posibilitatea de a îndepărta de prin internul caselor, fără muncă deosebită, atât apele din case cât şi apa de ploi, precum şi fecaliile şi apa din pământ dirigindu-le direct în canalele din strade.

Acum am ajuns deja aşa departe cu canalizaţiunea, că în Strada Lungă şi în Strada de Laturi probabil încă pe la mijlocul lunei lui Octomvrie, se vor pune în lucrare canalurile cele noue şi totdeodată se vor astupa canalele cele vechi suprateране. Proprietarii de case deci, precum şi proprietarii de alte locuri, sunt provocaţi a lua dispoziţiuni cât mai grabnice pentru scoaterea apelor de prin case, adecă pentru introducerea canalizării în case, fiind aceasta în propriul lor interes, deoarece apele murdare şi apa de ploaie — după acoperirea canalelor vechi, care se întâmplă imediat după luarea în folosinţă a canalelor celor noue — numai în felul acesta le pot conduce în canalele din strade.

Observăm la acest loc, că spesele pentru facerea canalizării în case nici odată nu vor putea fi mai mici decât acuma, când se lucră la facerea canalelor din strade tocmai pe dinaintea caselor.

In senzul statutului nostru de canalizare, apele de ploaie şi cele murdare din casele ce cad în reţeaua canalizaţiunii, trebue conduse în canalele din strade în termin de 4 luni de zile după provocarea publică făcută de magistrat, iară fecaliile în termin de cel mult 5 ani, socotiţi tot dela aci menţionata provocare. Acest statut, ce e drept, n'a ajuns încă în putere de lege, dar cel mai târziu pe la mijlocul lui Octomvrie de sigur va fi aprobat din partea locurilor mai înalte, pentrucă s'au delăturat din cale toate împrejurările dificultate şi prin această aprobare statutul va ajunge îndată în putere de lege.

Spre orientare comunicăm din Statut următoarele puncte:

Canalul, ce leagă canalul din stradă cu casa, aşadară dela canalul din stradă până 'n linia casei — cel mult 20 m. lungime — îl face comuna pe spesele ei, dacă se află deja casă zidită pe acel loc. Legarea ţevilor pentru scurgerea apei de ploaie, cari se află spre stradă, cu canalul intermediar trebue să şi-o facă fiecare proprietar pe spesele proprii. Umblătorile trebue să fie întocmite cu clotoritoare de apă.

---

a zis: »De acum, du-te; de tine nu mai port grijă«.

* * *

Şi a mers fata şi a mers cât o fi mers şi a ajuns la apa Sâmbetei, la marginea pământului. De acolo se începea altă lume: împărăţia florilor.

Trecând apa aceea, a dat de nişte palate mândre, mândre, numai aur şi unde te uitai şi unde călcai numai flori şi toate i-se plecau înainte-i, iar feciorul de împărat, ce i-s'o fi părut lui, că doar a dat cu ochii de ea şi a zis:

— Tată şi mamă, mi-am găsit omul. Daţi-i haine de boerie, cal de călărie şi arme de vânătoare, că de acum plec.

Şi din ziua aceea feciorul de împărat a plecat, cutreerând meleagurile vânând şi cântând.

El vâna nu vâna, dar fata ştiu că gonea, cădea un cal spintecat de o dihanie, ea sărea pe altul, suna din corn şi făcea toate slujbele ca un bărbat.

Aşa a mers săptămâni întregi şi nici o schimbare nu se văzu în firea fetei. Cu toate astea tot o bănuială se strecură în inima băiatului; prea era nu ştiu cum tovarăşul lui; prea săltat mersul şi prea netede şi gingaş la faţă şi apoi când se uita la el, par' că îl fura. Aceste făcură pe băiat, ca într'o zi să se ducă la maică-sa şi să-i spue:

— Mamă, ştii una, mi-se pare că băiatul ăsta e fată.

— Ei, nu te mai potrivi, dragul mamei, îi răspunse împărăteasa; ţi-se pare, o fată n'are ce căuta aici.

— Eu nu o cred că-i băeat, fereascǎ sfântul, îi da el; ia uită-te, cum merge, uită-te la trup şi ochii şi râsul par' că te fură. Şi zău, numai când mă gândesc că-i fată, mă prinde dragostea de el.

— Dragul mamei, îi vorbeşte stăpâna florilor; la grele gânduri mă duci tu; dar dacă crezi până într'atâta, ia-l mâne, că-i sărbătoare, şi-l du prin florile cele mai mândre şi de s'o anina de ele să ştii că ai dreptate.

A doua zi şi porni băiatul împăratului prin flori cu fata. Florile la ea, una îi atingea obrajii, altele mâna, altele i-se băgau în sân: »la-mă pe mine!« »Ia-mă pe mine!«

Iar fetei îi veni în gând că trebue să fie ceva şi nu se uită la nici una.

— N'a luat nici o floare mamă, îi dă flăcăul împărătesei.

— Ei, să ştii, atunci că nu i fată.

Şi a mai trecut ce a mai trecut şi băiatul iar sări la maică-sa.

— Mamă, îi fată.

— De ce?

— Pe ce merge pe ce îi din pe-tec, l'am prins cântând şi glasu-i pare de femee.

— Ei dragul mamei, să-ţi mai spun una: diseară când o fi ea la culcare, ia un smoc de busuioc şi-l pune în patul tău şi unul într'al lui, să nu bănue cine ştie ce, şi de i o fi mâne dimineaţă busuiocul de sub el asudat, să ştii că-i fată.

Insă fata i-ar a presimţit, că e ceva şi mai şireată decât el, păndi în zori de zi, când feciorul împăratului eşi afară şi repede schimbă busuioacele.

Spre desamăgirea lui, acela de sub el, era asudat, ceea-ce îl făcu să spue:

— Nu-i fată, deşi ar putea să fie.

Şi mai trecu iară o bucată de vreme, dar feciorul împăratului se pârjolea şi să bătea cu gândurile, ceea-ce îngriji pe fata omului şi o făcu să-şi ceară socoteala să plece.

— Că mai stai, îi zise şi flăcăul şi părinţii lui, că uit'te te-om însura cu o fată bună de aicea, că nu ştiu ce; ea nu voi să rămâie cu nici un chip, aşa că văzând şi văzând împăratul florilor, îi dădu drumul, iar feciorul-său o petrecu până la apa Sâmbetei.

Dar ea ca să-şi râdă de el, după ce trecu pe celălalt pământ i-a spus că-i fată.

(Va urma.)

Indată dupăce umblătorile s'au pus în legătură cu conductul din casă spre canalul din stradă, folosirea umblătorilor vechi — cu gropi se sistează și se opresc, având proprietarii a le umplea cu pământ curat în termin de 3 luni de zile.

După luarea în folosință a canalelor suterane, toate canalele supraterane au să iasă din us în termin de 4 luni de zile.

Facerea canalului de scos apele din case și legarea acestuia de canalul principal din stradă are lipsă de aprobarea prealabilă a magistratului. Fiecare proprietar de realități este deci obligat în termin de 2 luni de zile dela publicarea provocării de a-și face canalizarea curții resp. a casei, este obligat a înainta o rugare spre acest scop la oficiul inginerilor orășenești; la rugare este a se alătura planul specificat al canalului casei, provăzut cu subscrierea celui ce l'a făcut și cu subscrierea proprietarului de casă. Efectuirea canalului casei trebue să fie gata în termin de 4 luni, socotite dela aprobare.

Prescrisele detaiate, cum au să fie făcute canalele caselor pentru îndepărtarea apelor, se află în statut, carele — cerut fiind — se va și trimite tuturor proprietarilor de case, îndată ce va fi aprobat de locurile mai înalte.

Spre a evita neplăcerile ce se ivesc, prin aceea că asemenea lucrări le iau în antreprisă și oameni neexperți, recomandăm tuturor proprietarilor de realități a se adresa către firmele cunoscute din orașul nostru, adecă către specialiști în aceste lucrări; avem destui meșteri cu renume în oraș.

Din parte-ne vom face tot ce se poate, ca on. public să poată primi toate deslușirile de care are lipsă; de altmintrea și conducătorul lucrărilor canalisațiunii, d-l docent privat dela politechnică Dr. Emerich Forbäth ing. s'a oferit a ținea o prelegere publică despre obiectul cum au să se facă prin curți și prin case conductele de scos apele dirigindu-le în casele principale din strade și cu ce spese să se facă.

La timpul său vom aduce la cunoștința on. public și ținerea acestei prelegeri.

Chestia țiganilor pribegi.

Partea cea mai mare a istoriografilor afirmă, că țiganii ar fi venit în Europa înainte de asta cu 600 de ani din o țară a Africei, numită *Zeugitana*. Ei ar fi emigrat mai înainte în Grecia și de acolo au străbătut toată Peninsula-Balcanică, mergând în România și Ungaria și de aici tot mai departe. La anul 1417 apar țiganii pentru prima oară mai cu samă în Germania și de acolo trecând prin Elveția, merg în Francia și în Italia. Venind ei în Europa, aici pretutindeni s'au legitimat de peregrini egipteni și cu vorba asta ei au cutrierat toate țările Europei și mai cu samă Ungaria, Francia, Elveția și Spania și de atunci ei neîncetat s'au tot strămutat dintr'un loc într'altul vagabundând.

In toate timpurile țiganii apar ca fauri, lăcătari, giambași; apoi ca hoți: bărbații și ca vrăjitoare: femeile lor.

La sfârșitul secolului al V-lea auzim de o regină a poctovarilor și de câți-va fauri sau meșteșugari, cari să unesc la olaltă. Multă vreme poctovar și țigan era tot una. Originea și înțălesul cuvântului „țigan" (Tzingarus) au fost esplicate in diferite moduri. O nouă și originală cercetare este făcută de profesorul Leo Wiener într'o fasciculă a resvistei „Archiva pentru studiul limbelor nouă", în care el urmărește origina acestui cuvânt și istoria poporului țigănesc.

Chiar între țigani să susține tradiția, că ei din pedeapsă trebue să tot umble jur împrejur pujlăind și să tot pribegească, pentru-că strămoșii lor, pe când Isus a trebuit să fugă cu părinții săi în Egipt dinaintea urmăririi lui Irod, lui nu i-au dat adăpostire și loc de odihnă; după aceea pentru-că pe când Domnul Christos atârna pe cruce, ei nu numai că nu l'au luat jos, ba încă l'au și furat de cele din urmă bucăți de haine, pe cari jidovii le-au fost lăsat pe el.

Jafurile, omorurile, aprinderile, furăturile de copii și alte multe furturi cu grosul și înșelătoriile în multe forme de pe la țară și în timpul mai de curând omorurile înfiorătoare dela Dános din jurul Peștei, comise cu siguranță de țigani vagabunzi au adus din nou pe tapet regularea chestiei *țiganilor pribegi* (pujlăi vagabunzi, văndrălași, călători) sau *corturari*, numiți *burcași* și *lăeți* și lumea iarăși a început să-și îndrepte atențiunea asupra acestui neam nomad și să chibzuiască asupra modalităților, prin cari s'ar pune capăt primejdiei țigănești.

Intru adevăr zile grele au dat iarăși peste țigani. De când au început să dee semne de viață, nu mai pot trăi în tihnă. Probabil numărul cel mare, la care au ajuns, grație fecundității, de care este capabil neamul țigănesc, — în privința asta să întrec cu jidovii, — face ca Faraonul să nu-și mai încapă în piele.

Chestia țigănească, care de altcum e o chestie internațională, a preocupat deja de mult cercurile conducătoare și a dat mult de gândit în tot timpul autorităților, că ce ar trebui să se facă cu acest neam pribeag, ca să nu mai umble numai de ici până colo de-a vandra, rătăcind ca niște oi pierdute, ci să aducă oare-care folos societății omenești. Incercări s'au făcut în mai multe rânduri. Așa s'a aflat idea așezărilor în sate, a colonizărilor, dar nici astă încercare n'a avut rezultatul dorit, căci țiganului din fire nu-i prea place lucrul; el ar trăi numai pe ușor și tot cam cu minciuna. Cel mult dacă are atâta răbdare, să dee cu barosul, ori să-ț, pună o coadă (dârjală, toporiște) la topori ori pe sate să-și lipească păreții și podul casei cu lut, dar să-ți lucre el vara prin năduf la coasă ori la sapă, ferit-a D-zeu. O parte a țiganilor totuș s'a colonizat și cu timpul au devenit cetățeni de stat folositori, bravi și lucrători; o parte însă a rămas tot nomadă; asta să trage dintr'un loc într'altul și a devenit în decursul timpului vestită în facerea relelor.

Diferitele state ale Europei deja de veacuri au luat lupta în contra țiganilor vagabunzi; toți au fost una într'aceea, că chestia țigănească numai prin colonizare să poate mai pe drept și mai cu temeiu rezolva. Din motivul acesta chiar în statele civilizate ale Europei au esecutat colonizarea țiganilor cu cea mai mare grozăvenie. Și de pildă atari țigani, cari cu nici un preț nu s'au lăsat să fie colonizați, au fost simplaminte declarați de „vogelfrei", de proscriși, de neapărați de lege, adecă: pe cari îi putea tot insul ucide fără a fi pedepsit.

In Francia pe toți țiganii, cari n'au voit să se colonizeze, i-au prins, apoi i-au încărcat pe corăbii, i-au dus în Africa și acolo lăsându-i liberi, le-au dat drumul.

Friedrich Wilhelm I, regele Prusiei, lăsà ca fie-care țigan mai bătrân de 16 ani să fie spânzurat. Marele duce de Reuss lăsà pe toți țiganii să-i prindă și să-i împuște.

In Rusia în decurs de decenii întregi la anumite zile în toată împărăția au lăsat, ca cazacii să prindă pe toți țiganii pribegi, acestora li-au luat copiii, iar pe ei i-au împrăștiat în toate direcțiunile vânturilor. Și asta au făcut-o până atunci, până ce țiganii vagabunzi s'au stins cu totul.

Guvernul vienez deja între anii 1720 și 1730 a încercat să-i colonizeze pe țigani pe la graniță; acolo le-a dat case și pământ, dar soiul (rassa) acesta de țigani nu se poate împretini cu lucrul câmpului. De acolo au dezertat. Mai târziu împărăteasa Maria Theresia începuse regulamentarea țiganilor. Ea a fost ordonat, ca toți țiganii să fie colonizați în Bănat; dela țiganii vagabunzi au trebuit toți copiii luați și pe lângă plătire din partea statului dați în creștere în alte părți; mai pe urmă nici n'a fost iertat, ca un țigan să se căsătorească cu o țigancă. Cu escepțiunea comitatului Hont din Ungaria, autoritățile chiemate ori că nici n'au esecutat dispozițiunile aceste, ori că le-au îndeplinit tare domol. Și așa ajunse treaba acolo, că stările cele rele din vechime n'au fost îndreptate. După moartea împărătesei Maria Theresia sub împăratul Iosif II să întâmplă, că în comitatul Hont o mulțime mare de țigani pribegi din acel motiv, că ei nu numai că n'au voit să se colonizeze, ci și-au susținut vieața lor numai prin furătură, răpire, omor și „mâncare de om", cu escepțiunea copiilor mici au fost spânzurați. Pe copii i-au dus în institutul de îndreptare, care să află în fortăreață, de unde împăratul Iosif indignat pentru sentința cea aspră de moarte lăsà să-i aducă la Viena. Cel din urmă, care s'a trudit să-i desbrace pe țigani de vieața lor trândavă, să facă din ei oameni cinstiți și fericiți și astfel să scape și lumea de jafurile lor, a fost archiducele Iosif, care de probă a colonizat la moșia lui din Bánhut 120 de țigani, dându-le casă, pământ și bani, dar țiganul tot țigan a rămas. In scurtă vreme s'au împrăștiat faraonii ca făina orbului.

(Va urma.)

Răspunderea la vânzarea vitelor.

Credem că nu e de prisos să deslușim ce însemnează a chezăși cine-va pentru animalele vândute și cumpărate?

Vânzătorul de obicei numai pentru aceea stă bun, că adecă vita dată posede atari însușiri, cari — natural — să pot pretinde; mai departe trebue să stee bun pentru tot ceea ce făgăduește cu ocaziunea facerii târgului.

Apoi conform legii vânzătorul trebue să stee bun pentru următoarele boale (defecte) și anume: la porci pentru „mazerea" în decurs de 8 zile dela vindere și cumpărarea, la oi pentru vărsat și hâra 8 zile; iar pentru călbază și vermi în plămâni 60 zile, la vite cornute pentru tuberculoză (oftică) și pentru adesea gonire (mania gonirii), la cai pentru orbeală de lună, orbeață neagră, tălant rău, hăbăuceală 30 zile, chehea, răpciuga (mucii) 15 zile.

Dacă cumpărătorul descopere ceva boală în decursul timpului arătat mai sus și aceasta o constată prin medicul veterinar, poate să pretindă dela vânzător desfacerea contractului, adecă își cere îndărăpt banii dați, dând îndărăpt animalul cumpărat, sau își ține animalul pretinzând cu drept o anumită sumă dela vânzător.

Indată ce a descoperit cutare-va boală (defect) e îndatorat a înștiința numai decât pe vânzător.

Vânzătorul numai atunci poate scăpa de răspundere, dacă poate adeveri că cutare boală sau defect, s'a ivit numai după vindere. Cumpărătorul și în cazul când terminul de mai sus a trecut, poate să-și revindece dreptul, dacă e în stare să adeverească prin marturi sau prin medicul veterinar, că cutare boală respectivul animal a avut'o înainte de predare.

Dacă cutare animal în decurs de 24 oare se bolnăvește ori piere putem se zicem, că a fost beteag înainte de predare și în atari cazuri cumpărătorul poate să-și pretindă banii numai decât îndărăpt.

(*„Rev. Bistr.“*)

Reuniunea

învățătorilor români gr. cat. din archidieceză.

De lângă Mureș, August, 1907.

Despărțământul „Turda" și-a ținut adunarea de toamnă în opidul Turda. Prezenți 14, absenți 7 membrii învățători.

Lecție practică din scriptologie a ținut Emanuel Seiche cantor, învățător în comuna Uroa (Mezö-Örke) despre subiectul: „Litera *e*". Dizertație nu sa ținut.

Adunarea de primăvară s'a ținut în comuna Săliște de lângă Turda. Prezenți: 13, absenți 8 membrii.

Lecția practică a ținut Eremie Rus învățător din localitate din stupărit: „Despre faguri și sporirea albinelor". A dizertat Simeon Lucaciu învățător în comuna Ceanul-mare despre „Pomărit" și Ioan Pescariu cantor-docente în comuna Mischiu (Mészkö) despre tema: „Cum am putea împedeca minciuna și cum am putea crește caractere solide?"

Despărțământul „Turda" are 4 membrii fundatorii cari au solvit taxa de 40 cor. anume D-nii Dr. George Popescu advocat și iurisconzult al Institutului de credit și economii „Arieșana" din Turda, Nicolau P. Rațiu v. protopop onorar și paroch în Turda-veche, Iosif Costin protopopul actual al districtului și paroch în Turda-nouă și Samoil Poruțiu paroch în Ceanul-deșert, ordinari 21 toți învățători rurali — între acești membrii nu este înscris până acum nici un paroch din tot districtul; n'are nici un membru ajutător. A admintstrat în decursul anului expirat casei centrale din Blaj cu totul 138 coroane.

*

Despărțământul „Făgăraș" și-a ținut adunarea de toamnă în comuna „Sășcior".

Prezenții: P. O. D. Iacob Macaveiu, vicar foraneu al Făgărașului, 4 parochi și 23 învățători, absenți 10 învățători.

Lecție practică a ținut Ioan Cociș învățător din localitate, din Geometrie la cl. V—VI despre „linii și forma".

A dizertat George Turdean învățător în comuna Deșani despre: „Momentuositatea disciplinei în școala poporală" și George Fătu, învățător în comuna Ohaba despre tema: „Invățătorul în școală".

Adunarea de primăvară s'a ținut în comuna „Poșorta". Prezenți: P. O. D. vicariu, 7 parochi toți membrii fundatori, ceea-ce nu mai afli în toată archidieceza, și 25 învățători; absenți 7 învățători.

Cu ocaziunea aceasta s'a ținut esamenul sub conducerea învățătorului Mateiu Grecu cu elevii școalei din loc. A dizertat Andreiu Stroia învățător în Făgăraș despre tema: „Mijloacele cele mai acomodate prin cari putem deprinde pe elevi la curățenie".

Despărțământul „Făgăraș" are dintre toate despărțămintele archidiecezei mai mulți membrii fundatori, anume până acum s'au înscris și au achitat taxa de membrii fundatori de câte 40 cor. Ioan Bartea paroch în Cincu-mare, † George Boier fost locotenent c. și reg. de infanterie din Vad, Ioan Bunea paroch în Vad, Valeriu Comșa paroch în Copăcel, Ioan Fulicea paroch în Șinca-vechie, Iacob Macaveiu vicariu foraneu în Făgăraș, Iacob Popeneciu protopretor cercual în retragere și proprietar în Veneția-inferioară, George Repede paroch în Homorod, Maximilian Recean paroch Vaida-recea, Alexandru Șerban paroch în Voila, Nicolau Dâmboiu paroch în Sebeș, Valeriu Negrea paroch în Poșorta, Traian Herseni notar cercual în Iași și Ioan Bica notar cercual în Poșorta.

Are 33 membrii ordinari și nici un ajutător. A administrat în decursul anului expirat casei centrale din Blaj cu totul 180 cor.

Inchiind șirul despărțămintelor nu pot să nu repet a spune laudă preoțimei din vicariat, că în interesul cel viu, cel poartă față de reuniunea noastră, a întrecut pe toți colegii lor materialicește mari bine situați din alte despărțăminte ale archidiecezei.

Mureșanul.

ULTIME STIRI.

București 3 Oct. Curtea cu jurați din Giurgiu a condamnat pe cei 6 țărani, cari au ucis cu ocasiunea răscoalelor pe locotenentul Nițulescu, la muncă silnică pe viață.

Petersburg, 3 Octomvrie. Ministerul de interne a fost anunțat că în guvernământul Cernicov au avut loc *mari răscoale țărănești*. Răsculații au devastat toate domeniile aristocraților, arzând și prădând totul. Intre alții, cari au suferit de pe urma acestor răscoale, au fost și prințul Dolgurowki și Jelizin.

Varșovia, 3 Octomvrie. Poliția a arestat *o bandă* alcătuită din 150 membrii, care teroriza de luni de zile populația orașului Lodz. 80 de membrii sunt tecniciani din Bohemia. Cramer căpitanul bandei vorbește mai multe limbi și venea în cele mai bune cercuri din oraș. Poliția din Lodz va fi mărită considerabil. Cum funcția de polițist e acum expusă la mari pericole, salariul polițiștilor a fost ridicat cu 500 ruble pe an. Industria orașului Lodz a suferit mult în ultimul timp din cauza deselor excese.

Petersburg, 3 Octomvrie. O corespondență primită din Sevastopol spune cu privire la revolta de pe vasele de răsboiu, că conspirația avea ramificațiuni foarte întinse și că conspiratorii condamnaseră la moarte pe amiralul Wirren și hotărâseră să ocupe cazarma trupelor de artilerie și să arunce în aer palatul amiralității. Toate trupele de cari s'a dispus au fost concentrate, mai cu seamă în port, unde sunt temeri de turburări. Au fost arestați cinci conspiratori, în a căror casă s'a găsit un întreg arsenal de arme și de bombe. Cei cinci conspiratori au fost condamnați și executați pe loc.

Londra 3 Oct. „Times" publică o telegramă care anunță complecta *înăbușire a răscoalelor coreene* de către trupele japonezilor. Rebelii au pierdut 500 morți și mii de răniți, pe când cele două regimente de japonezi, însărcinate cu reprimarea răscoalei, nu au pierdut decât 65 morți și 40 răniți.

Intrebuinţările laptelui.*)

Laptele este cel mai hrănitor aliment, din câte sunt întrebuinţate în hrana zilnică a omului, căci cuprinde toate elementele necesare corpului omenesc. Astfel conţine cazeină, grăsime, albumină, zahăr, fosfate, calce, magnezie, oxid de fer şi alte săruri de o mare valoare nutritivă.

Puterea de hrănire a laptelui, pe lângă admirabila sa compoziţie, se mai datoreşte şi fluidităţei sale, făcând ca toate elementele mai sus arătate, să pătrundă cu multă uşurinţă în sânge. Stomacul şi intestinele nu se obosesc în timpul mistuirei laptelui, cum se întâmplă cu alimentele solide, căci pun prea puţină muncă.

Carnea şi pânea pentru a se putea absorbi sau asimila organismului, trebuesc mai întâi să se transforme într'un liquid lăptos numit chyl, liquid care reprezintă aproape ultima fază a mistuirei alimentare.

Stomacul şi intestinele, pentru a transforma carnea şi pânea în liquid lăptos (chyl), întrebuinţează mult mai multă muncă decât la lapte, muncă obositoare, slăbind aceste organe, esenţiale vieţei şi în anumite cazuri dând naştere multor boli periculoase şi greu de vindecat.

* * *

Cazeina laptelui, care este o materie azotată, ajută organismului la formarea muşchilor, sângelui, nervilor şi diverselor ţesuturi.

Materia grasă a laptelui, untul şi substanţele, amilacee ca: amidon, gume, zahăr de lapte etc. servesc corpului la îngrăşare, la combustiunea în ţesături, prin urmare la întreţinerea căldurei.

Fosfatele de calce de magnezie, de sodă, de potasă etc., care se găsesc într'o mare cantitate în lapte, contribuesc la formarea creerului şi a oaselor. In special pentru creer este cel mai folositor aliment, din cauza fosforului. Se ştie că creerul prin judecare, pierde foarte mult fosfor, pe care trebue neapărat să şi-l înlocuească. Ei bine, laptele este acel aliment care i-l procură în abondenţă.

Pentru copii, nici un aliment nu este mai folositor ca laptele; din nenorocire însă puţini copii se mai nutresc astăzi cu lapte, din cauza lipsei vitelor.

Cât de mari pierderi suferă ţara astăzi, că vitele s'au rărit, statisticele o demonstrează.

Copiii ţăranilor şi chiar ai orăşenilor fiind nutriţi cu alimente grele de mistuit (mămăligă, ceapă, carne, peşte sărat etc.) degenerează, sunt mai toţi ofiliţi, bolnavi de stomac şi candidaţi la tuberculoză. Un lucru rămâne stabilit, că marea mortalitate a copiilor în ţara noastră, este datorită nehrănirei cu lapte.

Hrana zilnică cu lapte, dă tenului o frăgezime şi o culoare superbă; corpului o flexibilitate şi o graţie de admirat, iar sănătatea este înfloritoare.

Nutrirea numai cu cărnuri, din pricina ptomainelor şi a fermentărilor putride în stomac, ne cauzează erupţiuni pe faţă, coşi, îngroaşă şi sbârceşte tenul, se strică dinţi; copii şi oamenii mari au diaree infectă, balonări, dispepsii, enterite etc.

In vechime şi chiar în timpurile mai apropiate de noi, multe representante ale sexului frumos se spălau cu lapte fiert pe faţă şi făceau bine, căci le curăţa tenul şi li-l catifela.

Dacă laptele e nepreţuit ca aliment, apoi ca medicament este absolut indispensabil. Cu ce s'ar hrăni miile de bolnavi, căror li se contraindică tot felul de alimente, în anumite boale, dacă n'ar fi laptele?

Incă din vechime laptele a fost întrebuinţat cu scop curativ contra multor boale. Hipocrat în anul 350 înainte de Christos şi medici latini, îl întrebuinţau la vindecarea ofticei.

Astăzi laptele se întrebuinţează în boalele de rinichi: boala lui Brigt, în piatra rinichilor; în boalele de inimă ca: în arterioscleroză; în toate boalele de stomac şi intestine; în boalele de ficat (congestiuni hepatice, ciroză şi litiază biliară, sau piatra la ficat). De asemenea în gută, reumatism muscular, in herpes, exemă etc. etc.

Cine nu ştie cât de preţios este laptele în otrăvirea cu substanţe toxice?

Pentru bătrâni, în special, regimul lacteu este cel mai potrivit. La ei toate ţesuturile sunt pe cale de degenerare; funcţiunile ficatului şi ale rinichilor se fac cu greu, dacă se nutresc cu alimente anevoe de mistuit. Laptele face ca schimburile dintre ţesuturi să se înlesnească şi eliminările rezidiurilor, a tuturor substanţelor nefolositoare, să se ezecute cu multă uşurinţă, împedicând astfel depunerea calcarelor în anumite organe scumpe vieţei.

Caracterele unui lapte bun. Laptele de vacă, de capră şi de oae are o coloare albă mată puţin gălbue, cu un gust dulcişor şi cu un miros, care reaminteşte mirosul sui generis al animalului dela care provine. Laptele de oae este gras mai ales toamna.

Laptele de bivoliţă este alb mat şi n'are mai nici odată culoarea gălbue, ca al vacei sau ca cel de oae; este gras şi cu un miros cam greu.

(Va urma.)

*) Din broşura „*Feriţi-vă de lapte stricat*" a d-lui Popescu Daia, veterinar primar al oraşului Ploeşti. Preţul broşurei 50 b.

Păreri greşite despre adăpatul cailor.

Sunt multe idei greşite despre adăpatul cailor. Unii au teamă să nu le dea mult şi le dau mai puţin decât trebue, le dau cu frică. Iată ce zice învăţatul Sanson:

„Cea d'intâiu regulă de higienă de observat, este că animalele nu trebue niciodată a suferi de sete, şi cel mai nemerit lucru ar fi ca ele să aibă apă ca şi în starea naturală, întotdeauna la dispoziţie; ele beau de câte ori au nevoie, căci trebue a reaminti, că caii, mistue alimentele ca şi noi şi în acelaşi fel. Aşa că, sub acest raport, trebue a-i trată după cum ne tratăm noi înşine".

Magne şi Baillet, deşi higienişti de seamă, au însă partea slabă în chestiunea adăpatului. Deşi admit că: „apa nu vatămă niciodată animalele când pot s'o bea după voinţă", scriu totuşi, că cel mai perfect lucru ar fi ca animalele să aibă apă la dispoziţiune, şi adăogând: „cel puţin acelea care nu sunt supuse la lucrări grele". Cu aceste vorbe, înţeleg, că animalele ce muncesc la mari poveri, nu e bine să bea oricând simt nevoie. Este curioasă această părere, căci mi se pare firesc, că tocmai caii mai munciţi, simt mai des trebuinţa de adăpat. Tot aceşti doi cărturari mai spun: „nevoia de a bea ţine şi de obiceu şi trebue să deprindem animalele să bea puţin".

Par'că ar putea bietele animale să ajungă a bea peste măsură!

Aceasta este un privilegiu al omului; — numai el din toate fiinţele poate să bea când nu i e sete.

De câte ori nu facem acest lucru! Eşti la o serbare, iai parte la un banchet, la o masă, şi de şi poate nu ai voi să bei, totuşi de politeţă iei un pahar două de vin. Unii oameni trăind într'un cerc de băutori deşi la început nu au plăcere de a bea totuşi încet încet capătă obişnuinţa de a bea şi fără sete. Uneori când organizmul refuză, ei provocă setea, mâncând lucruri făinoase ori sărături. Pe vreme de toamnă sunt unii cari umblă cu pastrama în buzunar, ca să-şi facă gust de băut.

Şi când omul face aşa, pe animale vrea să le adape numai cu porţia!

Par'că ar zice; destul beau, — pentru ce să mai bea şi dobitoacele? Vrea să le ia dreptul a-şi satisface pe deplin setea cu... apă, singura lor, din fericire pentru ele, băutură, cea mai firească şi cea mai nesupărătoare.

Da, neadăparea la timp şi îndestulător, poate să producă la cai o mulţime de boale. In armată ca să împuţineze colicele, s'a dat ordit la 19 Maiu 1904, de către Ministerul de Războiu, că în toate anotimpurile animalele să fie adăpate de două ori pe zi. „In drum şi în timpul manevrelor se vor lăsa caii sa bea, cu frâul în cap, câteva înghiţituri de apă, când ocaziunea se va prezenta". Aci cuvintele cu frâul pus înseamnă să li se dea apă având muştucul vârât în gură pentru a-i face să nu înghiţă de-odată prea multă apă.

Acest ordin neapărat, nu puţin a influenţat în spre bine, asupra stării cailor din grajduri publice şi particulare.

Am văzut într'un grajd cu peste 60 de cai, a căror hrană şi adăpare se fac la ceasuri hotărâte şi în cantitate suficientă, am văzut că colicele se ivesc atât de rar, încât trece câte un an întreg, fără să arate vre un caz. Din contră, în alte grajduri, cu un număr mult mai însemnat de cai, unde oamenii întrebuinţaţi la îngrijirea lor, se schimbă aproape lunar, unde caii din pricina serviciului sunt puşi la muncă în mod neregulat şi nu se adapă cum trebue, se iveşte foarte adesea mătricea.

Irimia Popescu
medic veterinar.

MULTE ŞI DE TOATE.

Pedepse pentru fumători.

In cursul vremurilor s'au făcut legi anumite pentru fumători şi s'au făcut încercări să se pustiască tăbacul. Să înţelege, asta era pe vremurile când tăbacul nu era venit al statelor. Abbas I., şahul Persiei, lăsă să se taie buzele supuşilor săi, cari fumau. Cei-ce trăgeau tăbac pe nas nu erau mai fericiţi: li-să tăia nasul.

Ţarul Mihail Feodorovici spânzură pe toţi fumătorii, fără nici o judecată.

Papii Urban VI. şi Urban VII. afuriseau pe toţi fumătorii. Regina Isabela a confiscat toate tabacherele din ţară şi le-a dăruit bisericilor. Cardinalul Richelieu, ministrul francez, a pus pe tăbac un preţ cu neputinţă de plătit. Cel mai mare dujman al tăbacului a fost regele Iacob II. din Anglia, care tăia capul boierilor fără judecată, când îi prindea fumând. El însă a păţit'o. Să îndrăgise de o italiancă până la nebunie şi-i împlinea toate dorinţele. Nobilii au corupt pe italiancă: ea a început să fumeze în faţa regelui şi a făcut pe rege să iee într'o zi o pipă în gură şi să pipe. Pe când fuma, uşa se deschise şi câţi-va boieri întrară în sală şi găsiră pe rege fumând. A fost un râs în toată ţara, iar regele a fost silit să-şi retragă legile contra fumatului.

O măsură împotriva alcoolizmului.

O interesantă măsură împotriva alcoolizmului s'a luat într'o localitate din Germania, înlocuindu-se rachiul prin lapte. In minele din Halberg, s'a pus la îndămâna muncitorilor mineri lapte cald pentru a micşora consumarea de băuturi alcoolice. Inceputul s'a făcut prin Decemvrie 1905. Prin Maiu se ajunsese să se vândă zilnic 250—300 litri de lapte la 3000 de muncitori mineri. Treptat, cantitatea de lapte consumat de mineri s'a mărit în aşa măsură, încât la un timp nu era încăpător localul de vânzare. S'a făcut un alt local mai încăpător.

Consumarea de beuturi spirtoase scăzu mult şi înşişi muncitorii se simţiau bine de când beau lapte cald. Unul băgase de seamă că de 4 săptămâni, de când bea lapte cald, câştigase mult ca greutate. Dar vremea n'a dus succesul numai până aci. Scăderea întrebuinţărei băuturilor spirtoase a ajuns până la încetarea întrebuinţărei lor. In curând va fi ridicat un alt local, ca pe lângă cele în fiinţă să dea muncitorilor laptele hrănitor şi priitor sănătăţei.

Proprietar: Dr. Aurel Mureşianu.
Redactor respons.: Victor Branisce.

951, 952—1907.

Publicațiune.

Publicăm, că I., în **22 Octomvrie 1907** la 9 oare să licitează publice **moara comunală cu 2 petrii de măcinat**; prețul de strigare e **1200 cor.** ear vadiul **150 cor.** II. În **30 Octomvrie 1907** la 9 oare a. m. să licitează **birtul comunal**, cu prețul de strigare **1000 cor.** și vadiu **150 cor.**

Oferte închise să primesc.

Condițiunile pentru ambele licitări să pot vedea în cancelaria comunală.

Szunyogszék (Țințari), în 28 Septemvrie 1907.

Primăria comunală.

[3017,1—1.]

„Sătmăreana“,

institut de credit și economii în Seini.

CONCURS.

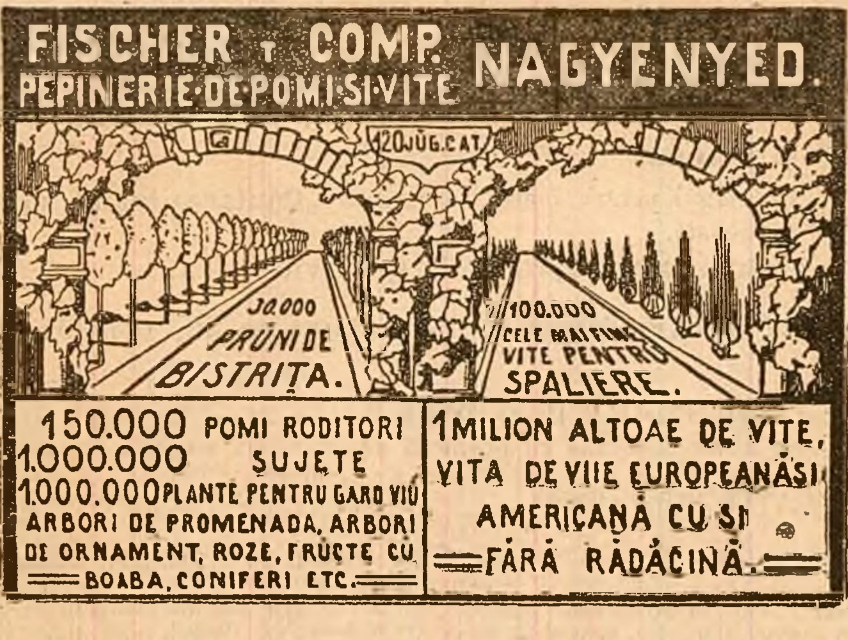
Pentru **ocuparea unui post de practicant la „Sătmăreana“** dotat cu salar anual de **840 cor.**, prin aceasta să publică concurs.

Reflectanții au să documenteze că au absolvat cu maturitate o școală comercială superioară, și că posed pe deplin în scris și vorbire limba română, maghiară și eventual și cea germână.

Postul e a să ocupa îndată după alegere, și cel ales, după un an de serviciu de probă prestat spre îndestulire, va fi denumit de oficial cu salar anual de 1200 coroane și adaus de salar în înțelesul statutelor.

Recursele sunt a se trimite până inclusive în 14 Octombre n. a. c. la adresa: „Sătmăreana“, institut de credit și economii, societate pe acții în Seini (Szinérváralja).

Direcțiunea.

STABILIMENTUL DE ACID CARBONIC

a lui MUSCHONG din Baia Buziaş

— modern instalat — afară de Kartel liferează prompt ori ce cantitate de

ACID CARBONIC

natural, chemic foarte curat, fluid

din izvoarele cu acid carbonic din Băile dela Buziaş renumite în toată lumea, pentru fabricarea de apă gazoasă, cârciumarilor, şi alte scopuri industriale.

Să nu se schimbe cu acid carbonic preparat artificial şi puţin spornic.

Serviciu demn de încredere şi conscienţios!

Apă minerală şi apă vindecătoare

în sticle de 1/1 şi 1/2 litre.

☞ Cu succes miraculos la suferinţe de inimă, rinichi şi băşică.

Apă de masă de rangul întâiu!

Informaţii se dau cu plăcere din partea

Muschong's Kohlensäure-Werke und Mineralwasser-Versandt in Buziásfürdő.

Adresa telegramelor: MUSCHONG BUZIÁSFÜRDŐ. — Inter. Telef. 18.

»Romana«

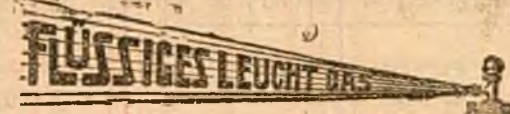
este titlul broşurei, care a apărut în editura tipografiei A. Mureşianu, cu descrierea şi esplicarea dansului nostru de salon.

„Romana" dans de colónă în 5 figurĭ. *Descrisă şi esplicată împreună cu musica ei, după compunerea ei originală.* Cu-o întroducere („în loc de prefaţă",) de *Tunarul din Dumbrău*, **Popa**. — Tipografia Aurel Mureşianu, Braşov 1903.

Broşura este în cuart mare, hârtie fină si tipar elegant, cu adausul unei cóle de note (musica „Romanei" cu esplicări) şi costă numai 2 cor. 50 banĭ (plus 5 banĭ porto-postal) pentru România 3 lei.

„Romana" se póte procura de la tipografia A. Mureşianu, Braşov.

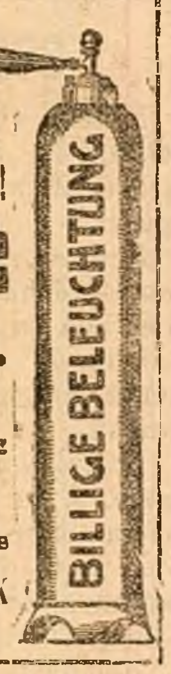
KEINE MASCHINE!

BLAUGAS.

In Flaschen fertig geliefert!

Schönste Beleuchtung.

Ueberall anwendbar.

GEFAHRLOS!

Keine Behandlung!

Aufklärung ertheilt gratis

Flüssiges Leuchtgas-Fabrik

Czinkota (Budapest).

Magazin de încălţăminte

ALFRED IPSEN

Braşov, Strada Vămei 36, vis-à-vis de Cafeneana Transilvania

(Halta Tramvaiului.)

Mare asortiment şi deposit bogat de **Ghete pentru stradă, Sport, de lucru** şi **de lux**, potrivite după picior şi cu preţuri foarte ieftine.

Specialitate: **Ghete fine** cu sic lucrate după măsura şi metod ortopedic. — La comande de afară ajunge **trimiterea unei ghete vechi** ca măsură.

Reparaturi se fac prompt şi ieftin.

(2817,26—4)

Institut indigen. Banca de asigurare

„TRANSILVANIA"

din Sibiiu

intemeiată la anul 1868

în Sibiiu, strada Cisnădiei nr. 5 (edificiile proprii), asigurează în cele mai avantagioase condiţii:

contra pericolului de incendiu şi esplosiune,

edificii de ori-ce fel, mobile, mărfuri, vite, nutreţuri şi alte producte economice etc.

asupra vieţii omului

în toate combinaţiile, capitale pentru casul morţii şi cu termin fix, asigurări de copii, de studii, de zestre, rente pe vieaţa întreagă etc. etc.

Asigurări poporale fără cercetare medicală.

Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului.

Valori asigurate contra incendiului:	Capital asigurat asupra vieţii:
94,975.294 cor.	**9,239.195 coroane.**

Dela întemeiare institutul a solvit:

pentru despăg. de incendii 4,295.120·15 c., pt. capitale asig. pe vieaţă 3,760,810·21 c.

Oferte şi informaţiunĭ se pot primi dela: Directiunea în Sibiiu, strada Cisnădiei nr. 5 etagiul I., curtea I., şi prin agenturile principale din Arad, Braşov, Bistriţa şi Cluj, precum şi dela subagenţiĭ din tóte comunele mai marĭ.

Antreprise de pompe funebre

E. Tutsek.

Braşov, Strada Porţii Nr. 3.

vis-à-vis de Băcănia Stéua Roşie.

Recomandă Onor. public la casurĭ de mórte, aşeḑământul sĕu de înmormêntare bogat asortat în carĭ tóte obiectele, atât sortele mai de rênd, cât şi cele mai fine, se pot căpăta **cu preţurĭ ieftine.**

Comisiune şi **depou de sicriurĭ** de **metal** ce se pot închide hermetic, din prima fabrică din Viena.

Fabricarea proprià a tuturor **sicriurilor** de **lemn**, de **metal** şi **imitaţiunĭ de metal** şi de **lemn de stejaru.**

Depou de **cununĭ** pentru monumente şi **planticĭ** cu preţurile cele mai moderate.

Representanţă de monumente de **marmură**, care **funebre proprii cu 2 şi cu 4 cai**, precum şi un **car funebru** vênět, pentru **copii**, precum şi cioclii.

Comande întregĭ se esecută **prompt şi ieftin**, iau asupră-mĭ şi **transporturĭ de morţĭ in streinătate.**

La casurĭ de mórte a se adresa la

28—* **E. Tutsek.**

Cruce séu stea duplă electro-magnetică

Patent Nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta. **Vindecă şi invioréză**

Nu e mijloc secret: **pe lângă garanţie.**

Deosebită atenţiune e a se da împrejurăriĭ, că acest aparat vindecă boale vechĭ de 20 anĭ.

Aparatul acesta vindecă şi folosesçte contra: durerilor de cap şi dinţĭ, migrene, neuralgie, împedecarea circulaţiunei sângelui, anemie, ameţelĭ, ţiuiturĭ de ureche, bătaie de inimă, sgârciurĭ de inimă, asmă, auḑul greu, sgârciurĭ de stomac, lipsa poftei de mâncare, receală la mânĭ şi la picióre, reumă, podagră, ischias, udul în pat, influenţa, insomnie, epilepsia, circulaţia neregulată a sângelui şi multor altor bóle, carĭ la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — *In cancelaria mea se află atestate încurse din tóte părţile lumii, carĭ preţuesc cu mulţămire invenţiunea mea şi ori-cine póte examina aceste atestate* Acel pacient. care în decurs de 45 ḑile nu se va vindeca, i-se retrimite banii. Unde orĭ-ce încercare s'a constatat zădarnică, rog a proba aparatul meu.

Atrag atenţiunea P. T. public asupra faptului, că *aparatul meu nu e permis sĕ se confunde cu aparatul „Volta", de ore-ce „Ciasul-Volta"* atât în Germania cât şi în Austro-Ungaria a fost *oficios oprit*, fiind nefolositor, pe când aparatul meu e în genere cunoscut apreciat şi cercetat. Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă îndeosebĭ

Preţul aparatului mare e 8 cor. folosibil la morburĭ, carĭ nu sunt mai vechĭ de 15 anĭ.

Pretul aparatului mic e 6 cor. folosibil la copii şi femei de constituţie fórte slabă.

Expediţie din centru şi locul de vêndare pentru ţeră şi streinătate etc.

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V/28, **Strada VADÁSZ 34, colţul strada Kálmán.**

„Gazeta Transilvaniei" cu numĕrul à **10 fil.** se vinde la zaraful **Dumitru Pop**, la tutungeria, de pe parcul Rudolf şi la **Eremias Nepoţii.**

Tipografia A. Mureşianu, Braşov.